

ناچار بعضی از اطباء طهران و اشخاصی که در راپرت نمرة ۱۳۰ مورخه ۶ فروردین ۱۳۱۲ خود اشاره کرده‌ام برای پیشرفت مقصود مادی خود خواهند گفت که اطباء خارجی می‌آیند و سرمایه تحصیل و از ایران خارج می‌نمایند. این عنوان صحیح نیست، زیرا اولاً اطباء موضوع بحث آلمانی در حقیقت بی‌وطن شده‌اند و اگر به ایران بیایند با قصد توطن است. ثانیاً به تجربه دیده شده است که به استثنای اطباء سفارتخانه‌ها، هر طبیبی که به ایران آمده آنجا را ترک نکرده. ثالثاً اوضاع مالی ایران فعلاً طوری نیست که تمام اطباء خارجی بتوانند مکتبی به هم زده و اندوخته نمایند، شاید عده خیلی قلیلی از آنها پس از رفع حوائج خود بتوانند چیزی پس‌انداز کنند، ولی معلوم نیست که با وضع امروز دنیا مایل بشوند پول خود را خارج نمایند. رابعاً جان و سلامت مردم آن هم در مملکت کم جمعیت بیش از اینها ارزش دارد که فدای این گونه احتمالات ضعیف بشود.

با مقدمات فوق چنانچه آن وزارت جلیله موافق باشند خیلی مفید خواهد بود که نظر دولت را به حقیقت امر متوجه و شاید طوری بفرمایند که تجدید نظری در قانون اخیر به عمل آید. به این معنی که شرط اول را حفظ، بلکه قدری شدیدتر کرده و شرط دوم آن را حذف و انتخاب محل طبابت را برای اطباء خارجی آزاد بگذارند.

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

ادبستان
سازمان
پروژه
بود که ایران
را پس از
نیز
سین آرمی
همه بود
اسرائیل است

۱۲

وزارت داخله - اداره امور سیاسی - به تاریخ ۱۴ آبان ماه سنه ۱۳۱۲ - نمرة ۵۸۸۲

مقام منبع ریاست وزراء، دامت شوکته - مرقومه مبارکه نمرة ۵۳۱۶ متضمن سواد مراسله آدولف براسور* شرف وصول بخشید و برای استحضار خاطر مبارک به عرض می‌رساند که

* این شخص احتمالاً آدولف براسور است که در سال ۱۸۷۸ در شهر بیروت متولد شد و در سال ۱۹۵۲ در تهران فوت نمود وی از سال ۱۹۰۷ به ایران آمد و در طول اقامت خود در ایران ریاست مدرسه آلیانس اصفهان را برعهده داشت. همچنین زبان فرانسه در مدرسه نظام تدریس می‌کرده است.

به نقل از: حبیب لوی، تاریخ یهود ایران، ج ۳، ص ۹۸۹

موضوع مهاجرین یکی از مسائل بسیار مهم است و چون تاکنون دولت در این باب تصمیمی که اساسی باشد اتخاذ نکرده، تشویق مسافرت عده [ای از] مهاجرین آلمانی [به] ایران اسباب عدم رضایت آنها و زحمت اولیای دولت خواهد بود؛ مگر این که دولت بر روی اصول صحیحی، مناطقی را برای اسکان این قبیل مهاجرین اختصاص داده اراضی را به ملکیت آنها واگذار و در تحت شرایط معینی از قبیل داشتن سرمایه و تخصص در فنی و غیره، مهاجر قبول نماید. البته در موضوع واگذاری اراضی و ترتیب سکونت مهاجرین موافقت و مداخله وزارت مالیه لازم است و اگر اصولاً دولت این نظر را دارد که مهاجرینی از آلمان بپذیرد، متمنی است مقرر فرمایند، موضوع د ر کمیسیونی با شرکت وزارت مالیه تحت مذاقه قرار گیرد.

محمود جم

[مهر] وزارت داخله

[حاشیه ۱]: به عرض برسد. ۱۳/۸/۱۵ [۱۳]

[حاشیه ۲]: ضبط شود. ۱۳/۸/۲۲ [۱۳]

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۱۳

کابینه ریاست وزرا - نمرة عمومی ۵۵۴۹ - تاریخ ثبت ۱۳۱۲/۸/۱۸

وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه - راپرتی به نمرة ۸۲۴ از سفارت شاهنشاهی در بروکسل راجع به وضعیت طبابت در ایران رسیده است که البته ملاحظه نموده‌اید، قابل توجه است. ولی چون قانون طبابت اطباء خارجی از مجلس گذشته است فعلاً

مقتضی نیست تغییری در آن داده شود و لکن می توان گفت که وزارت معارف و دولت البته حیثیت و مقام هر کس را منظور می دارند و بی جهت اشخاص را به جاهای نامناسب پرت نمی کنند.

عبدالحمید ملک الکلامی [امضا] ۱۲/۸/۱۷ [۱۳]

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۱۲

وزارت امور خارجه - سواد مراسله صحتیه کل مملکتی - نمره ۱۸۹۹۱ - مورخه ۱۲/۸/۲۲ [۱۳]

مقام محترم وزارت جلیله امور خارجه - مرقومه نمره ۲۹۷۱۲ به ضمیمه سواد راپرت سفارت شاهنشاهی مقیم برلن، راجع به استفاده از طبای یهود آلمانی زبب وصول داد. صحتیه کل مانعی در ورود طبای مزبور با اجرای مواد قانونی که اخیراً وضع شده است نمی بیند. زیرا شرایط آن به هیچ وجه غیر قابل تحمل نیست و اگر ماده [ای] در آن ذکر شده که تعیین محل اقامت اطبا را صحتیه کل معین خواهد نمود، آن هم شرطی است که البته مقام علمی و عملی طبیب رعایت خواهد شد و به علاوه مادام که در شهر طهران احتیاج به وجود طبیب است به ولایات اعزام نخواهد شد و به علاوه تدوین قانون راجع به طبای خارجی بر حسب امر دولت و موافقت وزارت جلیله معارف بوده و صحتیه کل در این باب نظر خاصی نداشته است.

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۱۵

وزارت امور خارجه - اداره اروپا [و] امریکا - نمره ۳۲۱۳۴ - تاریخ ۱۲/۸/۳۰ [۱۳]

مقام منبع ریاست وزرای عظام، دامت شوکته - در تاریخ ۱۲/۸/۱۱ ضمن نمره ۲۹۷۱۲ سواد راپرت سفارت شاهنشاهی مقیم برلن، راجع به استفاده ممالک مختلفه از طبای یهود آلمان، برای استحضار خاطر مبارک تقدیم گردید و در همان موقع نظریات مندرجه در راپرت سفارت که مربوط به قانون طبای خارجی در ایران و برای تشویق طبای مزبور مفید به نظر می آمد به وزارت معارف و صحتیه کل مملکتی اشعار شد. اخیراً جوابی از صحتیه کل رسیده است که سواد آن لفاً از نظر مبارک می گذرد. مستدعی است از نظری که در این باب اتخاذ می شود وزارت امور خارجه را مستحضر فرمایند.

وزیر امور خارجه [امضا]

باقر کاظمی

[حاشیه]: جواب بدهند شرحی که اداره صحتیه نوشته صحیح است، مقتضی است به سفارت برلن گفته شود که در این باب رویه میانه بین تشویق و منع را اختیار نمایند، یعنی در نظر داشته باشند که آمدن اشخاص هنرمند به ایران مانعی ندارد و دولت ایران نظر خاصی به هیچ قوم و طایفه و ملت ندارد؛ طبابت هم برای طبای خارجی ممنوع نیست، فقط تابع مقررات قانونی است که ناچار باید رعایت کرده و آن مقررات هم از روی مصالحی وضع شده که تغییر آن فعلاً مقتضی نیست، و لیکن مسلم است که طبیب [و] هنرمند عالی مقام را هم دولت بی جهت به ولایات بی اهمیت تبعید نخواهد کرد.

مقصود [] نیست که معلوم باشد که بدون این که ما در مقام جلب طبای خارجی باشیم از آمدن طبای حساسی هم ممانعت یا تضيیقاتی که ما را از استفاده آنها محروم سازد نخواهیم کرد. ۱۲/۹/۲ [۱۳]

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۱۶

کابینه ریاست وزرا - نمره عمومی ۶۶۴۱ - تا تاریخ ثبت ۱۳۱۲/۱۰/۳

وزارت جلیله داخله - مراسله نمره ۲۵۷۵۳/۱۵۵۵ راجع به متخصصین آلمانی وضول یافت. جواباً خاطر نشان می شود که توصیه، راجع به اشخاص معینی نبود که ارسال صورت اسامی آنها [را] لازم داشته باشد، بلکه مقصود جلب توجه آن وزارتخانه بود به این که در مواقع ضرورت این نکته را در نظر داشته باشند که چنین اشخاصی امروزه هستند و ممکن است استخدام آنها مقرون به صرفه و صلاح باشد.

عبدالحمید ملک الکلامی [امضا] ۱۳۱۲/۱۰/۲

(۴۶۵۷)
۱۰۲۰۱۶

۱۷

دفتر مخصوص شاهنشاهی - نمره ۱۶۲۷ - [تاریخ] ۱۳۱۲/۱۰/۴

ریاست جلیله وزرا، دامت شوکتہ - در تعقیب نمره (۱۴۱۰) متضمن شرحی که علمای تبعید شده از آلمان نوشته بودند، حسب الامر مطاع مبارک ملوکانه ارواحنا فدا ابلاغ می نماید، به محض این که از وضعیت آنها زودتر اطلاع حاصل شده و معلوم گردد بین آنها اشخاصی هستند که بتوان به ایران جلب نمود، خوب است در جواب شرح مزبور مرقوم فرمایند، یک نفر را که مطلع باشد از طرف خودشان روانه طهران نمایند و با او مذاکره لازم بشود. راجع به مدیر و طبیب هم که جهت مریمخانه جدید آستان قدس رضوی لازم است و حضوراً امر مطاع مبارک ابلاغ شد با نماینده مزبور ممکن است مذاکره فرمایند.

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی

حسین [شکوه الملک]

(۴۶۵۷)
۱۰۲۰۱۶

۱۸

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه - به تاریخ ۱۳۱۲/۱۰/۴ - نمره ۱۲۲۸۰/۲۵۶۴۱

مقام منبع ریاست وزرای عظام، دامت شوکتہ - عطف به مرقومات محترمه نمره ۵۶۰۴ و نمره ۶۰۸۴ راجع به استخدام علمای مهاجر آلمانی، خاطر مبارک را تصدیق می دهد جای تردید نیست که در صورت تساوی شرایط علمی و تخصص، استخدام علمای مهاجر آلمانی از لحاظ مالی و شرایط دیگر بر استخدام سایر متخصصین خارجی رجحان دارد، ولی چنان که خاطر مبارک مستحضر است این وزارتخانه به غیر از مدرسه صنعتی که یکی دو نفر متخصص خارجی خواهد داشت که ممکن است به زبان آلمانی تعلیم کنند برای سایر مدارس محتاج به معلمینی می باشد که بتوانند به زبان های معمول در مدارس ایران، یعنی فارسی یا فرانسه تدریس نمایند. علیهذا استخدام علمای مهاجر آلمانی موکول است به این که بتوانند به یکی از دو زبان فوق تدریس نمایند. معهدا متمنی است امر و مقرر فرمایند به توسط سفارت شاهنشاهی در برن یا سایر مقامات مربوطه، صورت جامعی با تحقیقات لازمه راجع به معلومات و تخصص این اشخاص تهیه و ارسال شود تا در قسمتی که راجع به این وزارتخانه باشد، اقدام مقتضی به عمل آید.

علی اصغر حکمت [امضا]

[مهر] وزارت معارف و اوقاف و مستظرفه

[حاشیه]: به وزارت خارجه نوشته شود که به نمایندگان دولت علیه دستور بدهند که با آن جماعت مذاکره کنند و از کیفیت حال آن اشخاص بهتر مستحضر شوند و به مرکز اطلاع بدهند و این فقره را هم در نظر داشته باشند اگر اطلاعات آنها طوری بود که نظر دولت را در استخدام این اشخاص تایید کرد، ممکن است تقاضا کنیم یک نفر نماینده از طرف خودشان به تهران اعزام دارند که در باب استخدام آنها مذاکرات لازم به عمل آید.

(۴۶۵۷)
۱۰۲۰۱۶

۱۹

کابینه ریاست وزرا - نمره عمومی ۶۷۶۰ - تاریخ پاک‌نویس ۱۳۱۲/۱۰/۷ [۱۳] - تاریخ ثبت

۱۳۱۲/۱۰/۷

دفتر محترم مخصوص شاهنشاهی - مراسله نمره ۱۶۲۷ متضمن ابلاغ امر مطاع ملوکانه ارواحنا فداه راجع به علمای مهاجر آلمانی وصول یافت. در باب مدیر و طبیب مریضخانه مشهد قبلاً حسب الامر نمایندگان دولت علیه در سویس و پاریس و برلن نوشته شده است، راجع به این که یک نفر نماینده از آن جماعت به ایران دعوت گردد، البته امر مبارک اطاعت می‌شود، لکن اگر اجازه بفرمایند قبلاً دستور داده شود نمایندگان خودمان در پاریس و سویس با آنها مذاکره کرده، قدری بهتر از اوضاع و احوال این اشخاص اطلاع پیدا کنند و مرکز را مستحضر سازند و پس از آن اگر مقتضی باشد نماینده آنها را دعوت کنیم.

عبدالحمید ملک‌الکلامی [امضا] ۱۳۱۲/۱۰/۷ [۱۳]

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۲۰

[ترجمه سند] نوت گماینشافت دویرچر ویسینشافترایم اوسلاند زوریخ - اورانیاستراس ۴۰ II - ۶ ژانویه

۱۹۳۴ [۱۳۱۲/۱۰/۳۰] - تلفن ۳۳۰۰۱۶ صندوق پستی ۱۷۷۷۳ *VIII

عالی جناب ریاست کابینه اعلیحضرت شاهنشاه - تهران.

* - اصل این سند به زبان فرانسوی است.

عالی جناب - در نامه ۱۲۶ کتبر، ما افتخار داشتیم، طرحی به اعلیحضرت شاهنشاه، برای ساختن یک دانشگاه ارائه دهیم. با کمال میل می‌توانیم به آگاهی شما برسانیم که ما موفقیت‌های بزرگی داشتیم که بتوانیم دانشمندان بزرگ و معروف آلمانی را در بسیاری از کشورها به خدمت مشغول سازیم. بنابراین خیلی فوریت دارد که هر چه زودتر پیشنهاد ما را عملی نمایند. هنوز دانشمندان بسیار بزرگی هستند که افتخار خواهند داشت در ایران مشغول کار شوند. اجازه دهید که یک بار دیگر، اهمیت بسیار این مسأله را خاطر نشان سازیم که یک دانشگاه بسیار خوب و منظم می‌تواند موجب پیشرفت و توسعه فوق‌العاده میهن شما گردد که برای ما قابل تقدیر و ستایش است.

در ترکیه به واسطه توصیه ما، چهل استاد آلمانی استخدام کرده و آنها از کمک ما رضایت کامل حاصل نموده‌اند. دولت ترکیه هنوز اساتیدی را برای دیگر کرسی‌های دانشگاهی از ما طلب می‌کند. این دولت همانند دانشجویان آن کشور از این که در دانشگاه استانبول افرادی با شهرتی جهانی مشغول‌اند بسیار خوشبخت هستند. ما حاضریم صورتی از اشخاص مجرب و لایق تقدیم کنیم که به خوبی از عهده تأسیس دانشگاه برآیند. انتظار تصویب پیشنهاد خود را از طرف اعلیحضرت شاهنشاه داریم.

[حاشیه]: به وزارت معارف نوشته شود که آیا از این جماعت استفاده برای تأسیس اونیورسیتیه می‌توان کرد و در این باب چه نظر دارند. ۱۳۱۲/۱۱/۵ [۱۳]

(۲۱۰۰۰۰۵۱۲)-

۵۱۲ ف ۳۳۲

۲۱

کابینه ریاست وزرا - نمره عمومی ۷۲۴۷ - تاریخ ثبت ۱۳۱۲/۱۱/۸

وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه - هیأت علمای مهاجر آلمان از زوریخ مراسله‌ای به دفتر محترم مخصوص شاهنشاهی نوشته‌اند که سواد آن در تعقیب مراسلات سابقه برای استحضار ارسال و استفسار می‌شود که آیا از این جماعت استفاده برای تأمین اونیورسیتیه

می‌توان کرد و در این باب چه نظریه دارید، اعلام فرمائید.

پاسخ: در این خصوص من هیچ نظریه‌ای ندارم.

عبدالحمید ملک‌الکلامی [امضا] ۱۳/۱۱/۱۳ [۱۳]

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۲۲

وزارت داخله - اداره انتخابات امور بلدی و صحنی - دایره صحنی - به تاریخ ۱۳/۱۱/۱۳۱۲ - نمره

۲۰۳۱۶/۳۸۳۳۹

مقام منبع ریاست محترم وزراء، دامت شوکتہ - از وزارت جلیله امور خارجه اطلاعات

مربوطه به متخصصین و از باب معلومات فنی مهاجرین کلمی آلمانی را که در پاریس اقامت

دارند به این وزارتخانه فرستاده بودند که صورتی از اطبا متخصص مهاجرین مزبور تهیه و

تلواً تقدیم می‌دارد. مستدعی است تصمیمی که اتخاذ می‌شود به وزارت داخله ابلاغ فرماید.

محمود جم

[مهر] وزارت داخله

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

[پیوست سند ۲۲]

صورت اطبا و دندانسازان و دواسازان مهاجر یهود آلمان

۱- دکتر بامبرژر، سن ۴۰ سال، طبیب امراض عمومی (بدون تخصص)

۲- دکتر اورباش، سن ۳۳ سال، طبیب امراض عمومی.

۳- دکتر سیلیبرستن، سن ۴۵ سال، طبیب امراض عمومی.

۴- دکتر ژزف، سن ۳۹ سال، طبیب امراض عمومی.

۵- دکتر والتوش، سن ۳۳ سال، طبیب امراض عمومی.

۶- دکتر دمک، سن ۳۲ سال، طبیب امراض عمومی.

۷- دکتر وینبرک، سن ۳۵ سال، جراح و همچنین متخصص در امراض زنانه.

۸- دکتر کاهن، سن ۵۴ سال، امراض داخلی.

۹- دکتر کهن، سن ۲۶ سال، امراض داخلی.

۱۰- دکتر هاهن، سن ۳۲ سال، امراض داخلی.

۱۱- دکتر رزانبرک، سن ۲۸ سال، طبیب امراض داخلی و متخصص در امراض ریوی.

۱۲- دکتر سابر - زاشرت، سن ۳۸ سال، امراض داخلی.

۱۳- دکتر استال، سن ۳۶ سال، امراض داخلی.

۱۴- دکتر میشل، سن ۳۹ سال، رادیولوگ.

۱۵- دکتر روتجان، سن ۳۵ سال، متخصص در امراض زنانه.

۱۶- دکتر کلیمان، سن ۴۷ سال، متخصص در امراض زنانه.

۱۷- دکتر بوک، سن ۳۰ سال، متخصص در امراض اطفال و همچنین در میکروب‌شناسی.

۱۸- دکتر سمین، سن ۵۱ سال، طبیب به علاوه متخصص در شکسته‌بندی و اصلاح نقص

شکل.

۱۹- دکتر لیندر، سن ۳۸ سال، متخصص در امراض جلدی.

۲۰- دکتر مارکو ژزف، سن ۳۹ سال، متخصص در امراض جلدی.

۲۱- دکتر فرانکل، سن ۴۱ سال، متخصص در سلسله اعصاب.

۲۲- دکتر آبل، سن ۳۷ سال.

۲۳- دکتر لات، سن ۳۰ سال، کحال.

۲۴- دکتر میر، سن ۳۱ سال، دندانساز.

۲۵- دکتر استورز، سن ۳۱ سال، دندانساز.

۲۶- دکتر ریس، سن ۳۱ سال، متخصص شیمی (متخصص در معرفی حیوانات قارچی و

چوبها).

۲۷- دکتر الیاس، سن ۲۹ سال، دواساز.

۲۸- دکتر افرام، سن ۳۶ سال، دواساز و شیمی‌دان.

۲۹- دکتر استارف، سن ۳۰ سال، در علوم فیزیک.

۳۰- دکتر یرمان، سن ۳۳ سال، میکروب‌شناس و متخصص در امراض عفونی.

۳۳

کابینه ریاست وزرا - نمره عمومی ۷۴۰۹ - تاریخ تحریر ۱۲/۱۱/۱۵ [۱۳] - تاریخ ثبت ۱۳۱۲/۱۱/۱۷

وزارت جلیله داخله - صورت عده [ای] از اطبا و دندانسازها و دواسازان مهاجرین یهود آلمانی را ضمن نمره ۵۶۲۲۱۱ ارسال و تقاضای اتخاذ تصمیم فرموده بودند ملاحظه شد. خوب است توضیح فرمایند که از این جانب یا از هیأت دولت چه نوع تصمیمی در این خصوص انتظار دارید، زیرا که اصل تصمیم مربوط به صحیه کل مملکتی است که اگر از این اشخاص کسی را لازم دارند در استخدام آنها اقدام شود والا فعلاً عجاله فقط نظری که این جانب اظهار می‌دارم این است که چون دواساز کلیمی در ایران زیاد است صلاح نیست از خارجه هم بیاوریم.

نصراله نخعی [امضا]

(۴۶۵۷)
۱۰۲۰۱۶

۳۴

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه - اداره یک معارف - دایره تعلیمات عالیه - به تاریخ ۱۳۱۲/۱۱/۱۸ - نمره ۱۵۲۸۴/۳۳۲۱۴

مقام منبع ریاست وزرا عظام دامت شوکته - رقیمة مبارکه نمره ۷۲۴۷ ۱۲/۱۱/۸ درخصوص امکان استفاده از اطلاعات علمای مهاجر آلمانی در تأسیس اونیورسیتته در ایران به ضمیمه مراسله هیأت علمای مزبور در زوربخ عز وصول بخشید. البته در تأسیس اونیورسیتته می‌توان از بعضی از علمای مزبور استفاده نمود، ولی چنان‌که طی مراسله نمره ۲۵۶۴۱/۱۲۲۸

استدعا شده است، متمنی است امر و مقرر فرمایند به توسط سفارت شاهنشاهی در برن یا سایر مقامات مربوطه صورت جامعی از اشخاص سابق‌الذکر با شرح تخصص و میزان معلومات در صورت امکان از سابقه اشتغال آنها تهیه و ارسال دارند تا با احتیاجات تطبیق و اقدام مقتضی به عمل آید.

[مهر] وزارت معارف و اوقاف - علی اصغر حکمت [امضا]

[حاشیه]: به وزارت خارجه نوشته شود. ۱۲/۱۱/۲۱ [۱۳]

(۴۶۵۷)
۱۰۲۰۱۶

۲۵

سفارت شاهنشاهی ایران - پاریس - به تاریخ ۲۰ بهمن ماه ۱۳۱۲ - نمره ۱۵۴۳

ریاست محترم وزرا عظام - درموقع حرکت این جانب از طهران جناب آقای شکوه، رئیس محترم دفتر مخصوص شاهنشاهی یادداشتی به این جانب دادند مبنی بر این که در پاریس سعی شود یک نفر مدیر اداری مریضخانه و یک نفر رئیس قسمت طبی مریضخانه برای مریضخانه مشهد از بین آلمانی‌های مهاجر پیدا و استخدام شود. پس از ورود به پاریس مراسله [ای] از وزارت جلیله معارف رسید و نظیر همین تقاضا را برای استخدام یک نفر معلم زبان پهلوی از بین آلمانی‌های مهاجر فرموده بودند. بعد مراسله دیگر [ای] از اداره صنعت و فلاحت، باز برای استخدام سه نفر متخصص برای حشره‌شناسی و تربیت حیوانات اهلی و آبیاری از بین مهاجرین مزبور رسید. چون آلمانی‌های مهاجر مخصوصاً در پاریس، کمیته [ای] برای کارگشایی از خودشان دارند، سکرتر آن کمیته به سفارت خواسته شده و مذاکراتی با او به عمل آمد. مشار الیه صورتی از کلیه اشخاصی که در این جا حاضر و مهیای استخدام هستند به سفارت داد، ولی چون به نظر رسید که فقط اسم و حرفه کافی برای انتخاب اشخاص و ترجیح یکی بر دیگر نمی‌تواند باشد. لهذا از مشار الیه تقاضا شد شرحی هم نسبت

به مدارج علمی و تاریخ زندگانی هر یک از آنها بدهد که این کار را نیز انجام داد. این کمیته تنها برای مهاجرین موجود در فرانسه کار نمی‌کند، بلکه با مهاجرین آلمانی در لندن و سوئیس و ممالک دیگر هم ارتباط دارد و مخصوصاً چون در پاریس پهلوی‌دان نداشتند به نقاط دیگر هم مراجعه کرده که شاید یک نفر عالم به زبان پهلوی پیدا کند. بنابراین تصور کردیم [م] که بهتر است فهرست اجمالی و تفصیلی هر دو را به ریاست محترم وزرای عظام تقدیم دارم تا در هیأت محترم وزرا یا به هر طریق دیگر که ارجح است، آقایان محترم وزرا از بین این اشخاص، کسانی را که اصلح بدانند، انتخاب و اشعار فرمایند که شرایط استخدام آنها استعمال و عرض شود. (در صورت لزوم تلگرافاً ممکن است عرض شود). ولی یک استدعای مخصوص که از حضرت اشرف عالی دارم، آنست که نسبت به تقاضای دفتر مخصوص خودتان شخصاً با آقای شکوه مذاکره فرموده و فهرست را به ایشان ارائه فرمائید تا از بین اطبای مندرجه در فهرست هر کدام را صلاح بدانند اشعار فرمایند.

حسن تقی زاده*

(۴۶۵۷)
۱۰۲۰۱۶

۲۶

کابینه ریاست وزرا - نمره عمومی ۷۵۵۸ - تاریخ پاک‌نویس ۱۳/۱۱/۲۲ [۱۳] تاریخ ثبت ۱۳۱۲/۱۱/۲۳

وزارت جلیله امور خارجه - هیأت علمای مهاجر آلمان راجع به آمدن علمای مهاجر و تأسیس یک باب مدرسه عالی (اونیورسسته) اخیراً شرحی نوشته بودند که نظریه وزارت جلیله معارف در آن خصوص استفسار شد. جواباً تقاضا کردند که به طوری که در ضمن مراسله نمره ۶۶۸۸ هم اشاره شده است به توسط سفارت شاهنشاهی در برن و سایر مقامات، صورت ۱۱/۱۰/۲۷

* - سفیر ایران در پاریس در آن هنگام سید حسن تقی‌زاده بود. از دی ۱۳۱۲ تا مرداد ۱۳۱۳.

جامعی از اشخاص مزبور، حاوی تعیین تخصص و میزان معلومات و در صورت امکان از سابقه اشتغال آنها تهیه و ارسال نمایند تا با احتیاجات تطبیق و اقدام لازم به عمل آورند. نتیجه را هم اعلام کنند.

عبدالحمید ملک‌الکلامی [امضا]

۱۳/۱۱/۲۲

[حاشیه]: سواد در جواب مراسله نمره ۱۵۳۸۴ ارسال می‌شود.
۳۳۲۱۴(۴۶۵۷)
۱۰۲۰۱۶

۲۷

وزارت امور خارجه - اداره ممالک شرقیه - سواد راپرت سفارت شاهنشاهی در ورشو - نمره ۷۵۰/۹۰۷ - مورخه ۲۴ بهمن ۱۳۱۲

متحدالمال نمره ۳۹۱۸۳، مورخه ۳ بهمن صادره از اداره ممالک شرقیه عز وصول بخشید. راجع به جمعیت موسوم به OSA تحقیقات به عمل آورد، در این جا هنوز از وجود جمعیتی به نام OSA اطلاعی در دست نیست، ولی هیأتی به نام «کمیته لهستانی برای مساعدت به عملیات مهاجر وجود دارد که ریاست آن به عهده شیمانسکی Szmanski رئیس اسبق مجلس سنای اینجا محول و مقصودشان هم همان مقصود جمعیتی است که در تحت نظر پروفیسور انیشتن تشکیل گردیده. بنابراین بر طبق دستور وزارت جلیله از دکتر شیمانسکی تحقیقات لازم به عمل آورد. بدو سؤال کردم که OSA مرکب از چه کلمات و معنای آن چیست؟ اظهار بی‌اطلاعی کرده ضمناً جواب داد: بعد از وقایع آلمان که جمعی از معارف علما و پروفیسورهای یهودی بی‌کار شده و عده [ای] از آنها به نقاط مختلفه اروپا مهاجرت کردند، یک کمیته بین‌المللی در جهت مساعدت و تهیه شغل برای آنها در ژنو تشکیل گردید. جمعیت دیگری که در لندن به اسم Academie Assistance Council برای همین منظور ایجاد و فوراً مشغول اقدامات شدند، چنان‌که کمیته لندن برای دوست نفر از علمای مهاجر در انگلستان کار تهیه کرده است. جمعیت دیگری هم با فکر و اقدام پروفیسور انیشتن در لندن

[پیوست سند ۲۷]

وزارت امور خارجه

CONFIDENTIAL

LIST OF DISPLACED UNIVERSITY TEACHERS ETC.

Explanatory Notes :

Pr = Professor	M = Married	AH = Agricultural High School
Pd = Privat Dositent	S = Signle	CH = Commercial High School
A = "Assistant"	C = Children	MH = Musc High School
R = Researcher		PH = Political Science High School
		TH = Technical High School
		VH = Veterinary High School

X = Already Plaxed

N.B. A few of the persone named may not have been directly associated with the Universities.

HISTORY OF ART

NAM	RANK	AGE	UNIVERSITY	SUBJECT
BIER, Justus	R.	34 M	Hannover	
GLASER Curt	PR.	54	Berlon	
KRAUTHEIMER, Richard	PD	36	Marburg	
MOLL Oscar	Pr		Dusseldorf	
NEUMAYER Alfred	PD	32 MCI	Berlin	
STRAUSS, Ernest	PD	32 S	Munchen	

تأسیس گردید که به وسیلهٔ اعلان در جراید و مراجعه به همت اهالی مبلغ ۲۵۰ هزار لیره جمع آوری و آنها که از طرف دیگر، مشغول مساعدت و تهیهٔ شغل برای علما در نقاط مختلفهٔ دنیا هستند و شاید هم کلمهٔ OSE عبارت از حرف اول کلمات این جمعیت باشد. از قراری که دکتر شیمانسکی می‌گفت در ورشو هم بعضی از مؤسسات علمی می‌خواهند از وجود بعضی از علمای مهم یهودی استفاده نمایند، چنان‌که اخیراً دو نفر از آنها به این جا دعوت شدند. این بود که از شرایط استخدام و میزان حقوق آنها استفسار کردم، جواب که هنوز قرار قطعی داده نشده و جزئیات امر روشن نیست. اما مدت استخدام آنها فعلاً دو سال تعیین و a.a.c لندن هم متعهد شده است نصف حقوق دو نفر پروفیسور مزبور را از صندوق خود بپردازد. نصف دیگر آن هم در این جا تأدییه خواهد گردید. اینک برای تکمیل استحضار خاطر محترم فهرستی از عدهٔ علمای یهودی متخصص در رشته‌های مختلفه را که فعلاً یا مهاجر و یا در آلمان جزو بیکاران و خیلی معمر نیستند، تقدیم می‌دارد. چنان‌که ملاحظه می‌فرمایند مخصوصاً سابقهٔ آنها و این که در آلمان در کدام نقطه و به چه کار مشغول بودند در فهرست ذکر شده است و از این قرار اطلاع بالنسبه کاملی از حال آنها به دست می‌آید. در خاتمه معروض می‌دارد که کمیتهٔ این جا وعده داده است در صورتی که دولت شاهنشاهی استخدام بعضی از علمای مزبور را در نظر بگیرند. از طرف کمیته با کمال خوشوقتی راهنمایی و مساعدت لازم به عمل آمده و در صورت لزوم ممکن است اشخاص دیگری را هم که در این فهرست قید نشدند معرفی نمایند. ضمناً از قرار تحقیقات دیگری که به عمل آمد معلوم شد در ممالک مختلفهٔ اروپا برای احتراز از بعضی گفتگوها در نظر گرفته شده است که اصولاً بین میزان حقوق علمای یهودی مهاجر و حقوق علما و متخصصین داخلی تفاوت محسوسی نباشد و بنابراین در هر مملکت، طبعاً حقوق آنها متنسوت و بسته به وضعیت آن مملکت است. در هر صورت این امر محرمانه می‌باشد که در این موقع ممکن است با حداقل مخارج از وجود علمای مزبور استفاده کامل نمود. خاصه به طوری که شنیده می‌شود اکثر آنها مایل [به] کار و زندگی در ممالک شرقی می‌باشند و به سهولت مهاجرت به این ممالک را قبول می‌نمایند.

وزیر مختار*

برای آزادی و بازگشت آنها به ایران
 ۹۲-۹۱
 melchior
 ۱۳۱۲ تا شهریور ۱۳۱۴

* - سفیر ایران در آن هنگام نادر آراسته بود. از دی ۱۳۱۲ تا شهریور ۱۳۱۴.

وزارت امور خارجه

CONFIDENTIAL

NAM	RANK	AGE	UNIVERSITY	SUBJECT
RHN Ernest	Pr	49Mc4	Frankfurt	
CHMANN Fritz	A.	32	Koln	
CHMITMANN Benedikt	Pr	50	Koln	
ULTAN Herbert	PD	39MCI	Heidelberg	
OLDT Richard	Pr	50	Munster	

ENGINEERING

ADLER George	A	26	Stuttgart TH	Architect
EISNER Franz		40		Wireless Aviation
FRANK Fritz	Pr	65WCI	Berlin TH	Coal, Oil, rubber
HERMANN Imanuel	Pr	63	Stuttgart TH	Electricity
IGEL Martin	Pr	54MC2	Berlin TH	Railways
MAUTNER KARL	Pr		Aachen TH	Ferroconcrete
RHEINHEIMER Alfred	PD	49M	Hambourg TH	Nechanical
SCHWERIN Edwin	Pr	47Mc2	Berlin TH	Construct.
ZERKOWITZ Guido		48		Mechqnicl

GEOLOGY

BECKNER Hans	PD	33	Leipzig	
KAUFMANN Rudolf		24	Konigsberg	
PFANNESTIEL Max	TEICHART	31M	Freiburg	
TEICHERT Curt	PD		Berlin TH	
ZEUNER Friedrich	PD	28M	Freiburg	

HISTORY

BERGSTRANSSER Ludwig	Pr	C4	Frankfurt	Modern
BICKERMANN Elias	PD	36S	Berlin	Ancient
HELLMANN Siegmund	Pr	61MC	Leipzig	Middle Ages

MATHEMATICS

BERGMAN Stefan	PD	36S	Berlin	
BLUMENTHAL Otto	Pr	57	Aachen TH	

وزارت امور خارجه

CONFIDENTIAL

NAM	RANK	AGE	UNIVERSITY	SUBJECT
BIOLOGY				
BAUCH P.		35	Reztock	
GROSS Fabius	A	27 MCI	Berlin	
ELIAS Hans	A	26 S.	Berlin	
SCHMIDT Martin	Pr.	30	Frankfurt	

BOTANY

GUNOW Lina	A	36	Berlin	
GASSNER Gustav			Braunschweig TH	
SCHWARZ Walter	PD		Darmstadt TH	

CLASSICAL PHILOLOGY AND ARCHAEOLOGY

BAUGARTEL, Elise		41 C3	Berlin	
EDELSTEIN Ludvig			Berlin	
FRIAENKEL, Ed.	Pr	45 MC4	Freiburg	
NORDEN Edvard	Pr.		Berlin	
SOLMSEN Friedrich	PD	29 M	Berlin	
ZIEGLER Konrad	Pr.		Grefswald	

DENTISTRY

BLUMENTHAL Franz			Berlin	
Moral	Pr.		Rostock	
MUNZESHEIMER Frits	PD	36 Mc	Berlin	
PERABO Franz	A	23 S	Munchen	
TUERKHEIM Hans	Pr		Hambourg	

ECONOMICS

BIN Gustav		55M	Halle	
ADE Fritz		40MC	Berlin	
AUSTEIN, Arthur	Pr	55	Mannheim CH	
RAUER TH.	PR	53M	Koln	
OSEPHY Berchtold	Pr	35M	Nena	

وزارت امور خارجه

CONFIDENTIAL

NAM	RANK	AGE	UNIVERSITY	SUBJECT
BYK Alfred	Pr.	50M	Berlin	
EPSTEIN Hans	R.	24	Berlin	
EWALD T.	Pr.	40	Stuttgart TH	
GLEISSBERG Wolfgang		28	Breslau	
HENNEBERG Walter	PD	33	Munchen	
HERTZ Paul	Pr.	52	Gottingen	
KANTOROWICZ Otto		27	Berlin	

MEDECINE

Bacteriology

HAIM Arthur	PD	35	Hambourg.	
HIRSCH Willy		32S		
STRAUSS Arnold		31	Berlin	/pathological Anatomy/

THORAT, EAR, & NOSE DIS.

BLAU Albert	PD		Bonn	
SCHEESINGER Hans		29S.		

CANCER

HALBERSTAEDTER Ludvig	Pr.	55MC	Berlin/	Radiologist
HIRSCHFELD Hans	Pr.	60MC2	Berlin/	Blood Histology

GYNAECOLOGY

ASCHHEIM Solamr	Pr.	55	Berlin	
HANNES Walter	Pr.	55	Breslau	
MANASEE Paul		27	Wurzbourg	

CHILDRENS DISEASES

BRUEHL HEINZ	A.	32MC1	Marbourg	/pediatrics/
LEICHTENTRITT Bruno	Pr.	45M	Breslau	
MEYER Ludvig	Pr.	55MC	Berlin	

HYGIENE

TELEKY L.	Pr.	61MC1	Dusseldorf	
-----------	-----	-------	------------	--

وزارت امور خارجه

CONFIDENTIAL

NAM	RANK	AGE	UNIVERSITY	SUBJECT
BRAUER Alfred	PD	39	Berlin	
COHN-VOSSEN Stefan	PD	32M	Koln	
DEHN Max	Pr.	55	Frankfurt	
FISCHER Ernest	Pr.	58	Koln	
GUMBEL E.I.	Pr.	42MC1	Heidelberg	
HAMBOURGER Hans	Pr.	44	Koln	
HOPF Ludvig	Pr.	49	Aachen TH	
LEWY Hns	PD	28S	Gottingen	
NOETHER Fritz	Pr.	49S	Gottingen	
ROTHE Erich	PD	38M	Breslau	

MEDIAEVALISTS AND ORIENTALISTS

BIRBAUM S.		MC	Hambourg	Hebrew
BRAUMANN Max				Arabian
FRANKEL Ernest	Pr.	52	Kiel	Sanskrit
GOETZE Alberecht	Pr.	MC3	Marbourg	Hittite
LANDSBERGER Benno	Pr.		Leipzig	Assyriology
SUESSHEIM Karl	Pr.		Munchen	Arabian-Persian
STEINDORFF Georg	Pr.		Leipzig	Egyptiology
RAWIDOWICZ S.		36	Berlin	Orientalist

MUSIC

BRAUNFELS	Pr.		Koln	
DANIEL	Pr.		Berlin	
GAL Hans	Pr.	42MC2	Mainz	
JAHODA Friedrich		24	Dusseldorf	
LACHMANN Robert		41	Berlin	
SACHS Curt	Pr.	54MC4	Berlin	

PHYSICS

BAERVALD Hans	Pr.	53	Darmstadt	
---------------	-----	----	-----------	--

وزارت امور خارجه

CONFIDENTIAL

NAM	RANK	AGE	UNIVERSITY	SUBJECT
SURGERY				
BORCHERDT Moritz	Pr.	65	Berlin	
LEHMANN Walter	Pr.	45MC2	Frankfurt	
NATHAN Helmuth	A.		Hambourg	
PRIMANN Egon	Pr.	48	Giessen	
PHYSIOLOGY				
ARON Hans	Pr.	52	Breslau	Pediatrics
KONSTERLITZ Hans		30	Berlin	
MISLOWITZER Ernest		38MC2	Berlin	
ROSENTHAL Gerhard	A.		Leipzig	
SACHS Erich	A.	36MCI	Berlin	/inter, X-Ray/
VERTHEIMER Ernest	Pr.	40M	Halle	
SCHUECK Franz	Pr.	44	Berlin	/Surgery
PSYCHIATRY AND NEUROLOGY				
BIRNBAUM Karl	Pr.	55	Berlin	Psychology
OEFER, P.	A.	30	Heidelberg	
MEDECINE				
PSYCHIATRY AND NEUROLOGY				
AFKA V.	Pr.	52	Hambourg	Scrology
EVIN Ernest		46MCI	Munchen	Neurology
LOEWENBERG Richard		35M	Hambourg	Childrens Dis.
MANN Ludwig	PD	55MC	Mannheim	Hygiène
STERN Karl	A.		Munchen	Psychopatology
Strauss Hans	PD	32M	Frankfurt	Neurology
UNCLASSIFIED				
BECHHOLD H.	Pr.	60	Frankfurt	Ultrafiltrations
BERGMANN Ernst	PD	37	Berlin	Orthopaedics
FINKELSTEIN Heinrich	Pr.	68	Berlin	Pediatrics

وزارت امور خارجه

CONFIDENTIAL

NAM	RANK	AGE	UNIVERSITY	SUBJECT
WEISBACH Walter	Pr.	44MCI	Halle	
DERMATOLOGY				
BIBERSTEIN	Pr.	42	Breslau	
DERMATOLOGY				
FREUDENTHAL Walter	PD	40S	Breslau	
UHLMANN Erich	PD	32	Freiburg	X-Ray
OPHTHALMOLOGY				
FISCHER Friedrich	Pr.	37M	Leipzig	
KIEME Paul	A.		Munchen	
STERN Hans J.	A.	25	Frankfurt	
INTERNAL MED				
DRESEL Kurt	Pr.	38M	Berlin	
HERXHEIMER Herbert	Pr.	38MC2	Berlin	/Sport-Phys./
HERZFELD Ernest	Pr.	53	Berlin	
ROSENBERG Max	Pr.	46M	Berlin	
ROSENOW Georg	Pr.	47MC2	Berlin	
PATHOLOGY AND ANATOMY				
ANDERS H. E.	Pr.	46M	Freibourg	
BLUNTSCHLI Hans	Pr.	56	Frankfurt	Anatomy
JACOBY Fritz	A.	31	Berlin	Anatomy
PINKUS Hermann		28	Breslau	Anatom, Dermatol
WALLBACK Gunther	A.	32	Berlin	
PHARMACOLOGY				
BODEN Erich	Pr.		Dusseldorg	
FEUND Hermann	Pr.	51	Munster	
LOEWE S.	Pr.	55	Heidelberg	
MAYER Stephan Karl	R.	42MC2	Berlin	Homeop.

وزارت امور خارجه

CONFIDENTIAL

NAM	RANK	AGE	UNIVERSITY	SUBJECT
FRAENCKEL A.	Pr.	70MCI	Heidelberg	Tuberculosis
FRIEDENTHAL Hans	Pr.	63	Berlin	Athropology
RIEDMANN Fried	Pr.	57	Berlin	Tuberculosis
SREAL Wilhelm	Pr.	52S.	Berlin	Urology
IMMEL Hans	Pr.	42MC2	Jena	

(۱۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۲۸

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران - آنکارا - ۲۵ بهمن ماه ۱۳۱۲ - نمره ۱۶۵۷

موضوع: به پروفورهای یهود آلمانی

وزارت جلیله خارجه - مرقومه جوابیه ۱۳۱۲/۱۱/۷، نمره ۳۳۳۶۰ و متحدالمآل ۱۳۱۲/۱۱/۳، نمره ۳۹۱۸۳ راجع به پیشنهاد استخدام غلما و پروفورهای یهود آلمانی شرف وصول بخشید. نظر بر این که دولت ترکیه از موقع استفاده نموده قبلاً جمعی از پروفورهای آلمانی را با حقوق از پانصد الی هشتصد لیره در ماه، پنج ساله کترات بسته و به موجب آن فعلاً سی و پنج نفر پروفور و دکتر عالی مقام (هفت نفر از این جمله جایزه نوبل اخذ کرده اند.) چند ماه است در انیورسیتة اسلامبول که با اهتمام و مصارف خیلی زیاد، اخیراً تاسیس گردید، مشغول تدریس هستند، به عنوان این که امساله وضعیت بودجه اجازه نمی دهد عده بیشتری را استخدام نمایند، اگر در آتی استطاعت بودجه اجازه داد، پیشنهاد جمعیت مورد مطالعه خواهد شد، عجاله قبول تقاضای آنها را به تأخیر انداخت. زیرا به طوری که راپرت های سابق عرض کرده ام، علاوه بر این سی و پنج نفر که در انیورسیتة و سایر مؤسسه های طبی اسلامبول مشغول تدریس و تعلیم هستند، هیچده نفر دیگر از متخصصین آلمانی در فالكولته های مختلفه انیورسیتة فلاحتی آنکارا از يك سال به این طرف با حقوق گزاف مشغول تدریس هستند. اگر پیشنهاد جمعیت را هم قبول می کردند، لازم می آمد بعد از یکی دو سال مبالغ دیگر، علاوه بر آنچه فعلاً متحمل هستند به پروفورهای پیشنهادی جمعیت مزبوره بدهند. این هم البته از عهده مالیه کنونی ترکیه خارج است. ولی علو مقام علمی و عملی این اشخاص محل تردید نیست و قطعاً اگر این موقع تضییق نبود پروفورهایی که فعلاً در اسلامبول مشغول تدریس هستند با چندین برابر حقوقی که از ترکیه می گیرند به ترک مشاغل خود در آلمان راضی نمی شدند، چنان که به دو سه نفر آنها از طرف امریکا تکلیف شد که با حقوق خیلی زیادتر به آن جا بروند. محض این که شهرت و اعتبار رفقای خود را حفظ کنند تکلیف را نپذیرفته در ترکیه ماندند.

بسته
بایگ
وزارت امور خارجه
تاسیس
ماده ۱۱۰
ماده ۱۱۱

۱۹۱

از قراری که دکتر سامی کتزربرگ Dr. S. Gunzberg می‌نویسد، از پاریس که مرکز جمعیت است اسامی و تخصص جمعی از علمای مزبور و مهندسين را پیشنهاد خواهند کرد که به عرض اولیای دولت برسد. سواد نوشتجاتی که در این موضوع بین بنده و دکتر مشارالیه مبادله شده است برای مزید استحضار آن مقام منیج تقدیم شد. عجله یک نفر از آنها Dr. g. Danelul نام که در اسلامبول است تقاضانامه سواد استاد تخصص و صورت تألیفات طبی خود را به ضمیمه یک جلد از مصنفات خود توسط دکتر سامی کتزربرگ فرستاده است. سواد ترجمه نوشتجات او با عین کتاب مزبور ارسال گردید.

سفر کتزربرگ به ایران در سال ۱۳۰۹ خورشیدی در اردیبهشت ماه در پاریس اتفاق افتاد. کتزربرگ در آن زمان در پاریس به عنوان سفیر آلمان در فرانسه فعالیت می‌کرد. او در جریان سفر خود به ایران، با مقامات دولتی و علمی ایران دیدار کرد و در مورد تخصص‌های خود گفت‌وگو کرد. کتزربرگ در گزارشی که به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه ارسال کرد، به این موضوع اشاره کرد که در پاریس با دکتر سامی کتزربرگ دیدار کرد و از او درخواست کرد تا برای وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه به ایران بفرستد. کتزربرگ در پاسخ به این درخواست، در گزارشی که به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه ارسال کرد، به این موضوع اشاره کرد که در پاریس با دکتر سامی کتزربرگ دیدار کرد و از او درخواست کرد تا برای وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه به ایران بفرستد. کتزربرگ در پاسخ به این درخواست، در گزارشی که به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه ارسال کرد، به این موضوع اشاره کرد که در پاریس با دکتر سامی کتزربرگ دیدار کرد و از او درخواست کرد تا برای وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه به ایران بفرستد.

* - سفیر ایران در آن هنگام صادق صادق [مشارالدوله] بود. از بهمن ۱۳۰۹ تا خرداد ۱۳۱۴.

[پیوست سند ۲۸]

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران در ترکیه - [ترجمه سربرگ] استانبول ۶ فوریه ۱۹۳۴ - عالی جناب صادق خان، سفیر ایران - آنکارا

عالی جناب - به پیرو نامه قبلی این جانب، به اطلاع شما می‌رسانم که در پاریس، فهرست استادان و پزشکان متخصص آماده به خدمت (برای استخدام احتمالی) در دست تدوین است تا به دولت معظم ایران ارائه شود. این وظیفه من خواهد بود که به مجرد دریافت این فهرست آن را در اختیار آن عالی جناب قرار دهم. از این فرصت استفاده کرده و موردی خاص یعنی پزشک متخصص دکتر Danilius را به شما معرفی می‌کنم. او اکنون در استانبول است و میل دارد که به ایران بیاید. این دکتر پزشکی بسیار معروف و پرتجربه است و همکار پروفیسور himpan بوده که وی اخیراً برای دانشگاه ترکیه توسط دولت استخدام شده است.

به ضمیمه این نامه پیشنهاد ایشان را برای شما می‌فرستم تا هر آنچه را که برای پیگیری این مورد لازم تشخیص می‌دهید انجام دهید. ضمناً پیرو نامه قبلی شما، من بلافاصله از مرکز بهداشتی برلین و پاریس درخواست کردم تا فهرستی از متخصصان برجسته، مهندسان و فن‌آوران تمامی رشته‌ها را که میل دارند به ایران بیایند برای من بفرستند. مراتب احترامات این جانب را بپذیرید.

دکتر اس. کتزربرگ

۲۹

پاریس - به تاریخ ۲۷ بهمن ماه ۱۳۱۲ - نمره ۱۵۸۴ - موضوع مهندسين آلمانی و استخدام آنها - ضمیمه دارد

اداره محترمه فلاح و صنعت - چند روز قبل صورتی از مهاجرین آلمانی که در

رشته‌های مختلفه تخصص دارند و در ضمن مراسله خود به ریاست محترم وزرای عظام فرستادم تا به استحضار وزارتخانه‌های مختلفه که برای کارهای خود احتیاج به متخصص دارند برسد و در میان آنها اشخاصی را که مایل باشند انتخاب نمایند. ضمناً از طرف سفارت به کمیته مهاجرین تاکید شده بود عده [ای] را که در رشته‌های بیطاری و فلاحت و مهندسی میاه، متخصص باشند برای آن اداره محترمه پیدا کنند. اینک صورتهای ملفوف را دایر به شرح احوال دو نفر مهندس میاه و چهار نفر بیطار و دو نفر مهندس فلاحت و یک نفر معلم که در رشته‌های گیاه‌شناسی و حیوان‌شناسی و طبقات الارض و غیره تدریس می‌کرده‌اند لفاً، ارسال می‌دارم. تا هر کدام را مناسب بدانند انتخاب نموده و اطلاع دهند که برای استخدام آنها داخل مذاکره شویم. اما این‌که در ضمن تلگرافی که در ۲۴ بهمن توسط وزارت جلیله امور خارجه مخابره کرده بودید ذکر شده بود که استخدام این قبیل متخصصین با شرایط مناسب در نظر گرفته شود، لازم است تذکراً زحمت بدهم که خود این اشخاص تاکنون حاضر نشده‌اند شرایطی را پیشنهاد نمایند و مایلند خود دولت بگوید که با چقدر حقوق مایل به استخدام آنها می‌باشد و در واقع هم حق با آنها است، زیرا که می‌گویند شما بگوید به چه شرایطی ما را می‌خواهید استخدام کنید. به عقیده این جانب تنها راه این کار آنست که دولت به سفارت پاریس حقوق و خرج سفر ایاب و ذهاب معتدلی با مدت استخدام اشعار دارد و مراجعه به مدارک و Referencesها و غیره را برای تحقیق لازم در لیاقت اشخاص برای کارهای مربوط در میزان مقدماتی به عهده سفارت بگذارد، ولی ضمناً محرمانه میزانی را که در صورت عدم رضایت این اشخاص به تدریج می‌توان بالا گرفت و به اصطلاح چانه زد تا حد اعلای آن به سفارت اعلام فرمایند و نیز باید سعی شود که استخدام برای مدت کافی مثلاً پنج سال یا سه سال باشد، ولی در آخر شش ماه یا یک سال اول حق فسخ برای دولت (یا طرفین) باشد تا امتحانات کاملتر در کار و عمل در محل از طرف خود اداره مربوطه و صلاحیت‌دار به عمل آید. دولت ترکیه این کار را نسبت به اطبا این‌طور کرده که انتخاب آنها به دو نفر طبیب معروف آلمانی و سوییسی* که بی‌طرف بوده‌اند، واگذاشته و هر کدام را برای ده یا پنج سال به انتخاب و اختیار مستخدم، استخدام کرده است. به منشی کمیته مهاجرین امروز توصیه شد متحدالمالی از طرف خودشان به تمام داوطلبان خدمت بفرستند که هرگاه در میان آنها کسانی

* - اصل: آلمانی و سوییسی و آلمان

یافت شوند که بدون شرایط قبلی و به خرج خودشان حاضر باشند مسافرت نمایند که پس از امتحان و آزمایش حقوق آنها معین شود خود را معرفی نمایند.

وزیر مختار

سواد شرح فوق در تعقیب مراسله مورخه ۲۰ بهمن ماه ۱۳۱۲، نمره ۱۵۴۳ برای اطلاع ریاست محترم وزرای عظام تقدیم می‌شود.

حسن تقی‌زاده

[حاشیه]: سواد به ریاست محترم وزرای عظام

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۹

۳۰

سفارت شاهنشاهی ایران پاریس - به تاریخ ۳۰ بهمن ماه ۱۳۱۲ - نمره ۱۵۸۸ - موضوع متخصصین و مهندسین مهاجر آلمانی - ضمیمه دارد - مستقیم

ریاست محترم وزرای عظام - البته خاطر شریف از توجهی که اخیراً نسبت به امکان استفاده از علما و متخصصین مهاجر آلمانی در طهران به عمل آمده مسبوق است و مخصوصاً امیدوارم به مندرجات مراسله این سفارت به حضور عالی در این باب، مورخه ۲۰ بهمن ۱۳۱۲، نمره ۱۵۴۳ با ضمائم مربوطه عطف توجه کافی شده است. اینک پس از وصول تلگرافی از وزارت جلیله امور خارجه در این باب مبنی بر لزوم اقدامات در انتخاب اشخاصی از آنها و پیشنهاد استخدام و همچنین تقاضای وزارت جلیله معارف برای انتخاب یک معلم زبان پهلوی و تقاضای اداره صناعت باز توسط وزارت جلیله امور خارجه و سفارش دفتر مخصوص شاهنشاهی راجع به مریضخانه مشهد و لزوم پیدا کردن یک نفر از این جماعت برای اداره مریضخانه و یکی دیگر برای ریاست قسمت طبی اقدامات زیادی از طرف این

سفارت در تحصیل اِسامی و تاریخ زندگی و خصایص این اشخاص که در فرانسه و انگلیس و سوئیس و هلند و بلژیک متفرق هستند (البته غیر از آنها که به عده کثیر از طرف ممالک دیگر و بالخصوص امریکا و ممالک امریکای جنوبی و چکوسلواکی و ترکیه استخدام شدند) و هنوز شغلی ثابت در خود این ممالک پیدا نکرده‌اند به عمل آمد و در نتیجه ارتباط با تشکیلات مختلف این جماعت در پاریس و تشکیلات دیگری که به آنها کمک می‌کنند، پنج و شش هیأت هستند. فهرست‌هایی از علمایی که به درد ایران می‌خورند تحصیل شد. سکرتر جمعیت مهاجرین و نیز نماینده جمعیت اطبای مهاجر مکرر به سفارت خواسته شد و گفتگو به عمل آمد. اینک فهرست‌هایی تقدیم می‌شود مشتمل بر اغلب جزئیات مربوطه به هر یک از آنان که پس از تأمل در اطراف کار چون هم دفتر مخصوص شاهنشاهی و هم وزارتخانه‌های مختلف توجه به این موضوع داشتند، ولی هر یک به یک قسمت آن و چون شرح‌های ضمیمه به فرانسه و آلمانی و مفصل است و تفکیک آنها و فرستادن هر قسمت به یک اداره یا به دفتر محترم مخصوص شاهنشاهی مقتضی به نظر نرسید. چه ترجمه و تهیه خلاصه و تقسیم در میان ادارات و وزارتخانه‌ها محتاج به این است که یک مرکز یا یک شخصی در آن صرف اوقات نماید و چون دفتر محترم مخصوص شاهنشاهی جز در امر مرخصخانه مشهود نسبت به باقی نظر خاصی نداشته و به ادارات مراجعه خواهند داد، لهذا بهتر آن دیدم که خدمت حضرت اشرف عالی که شخصاً هم حوصله مطالعه کافی دارید و هم به زبان آلمانی و فرانسه هر دو واقفید، انفاذ دارم تا یک باره دولت در این امر مشاوره و تأمل و مطالعه کافی فرموده و پس از رسیدگی به جزئیات امر خلاصه و بُب مطلب را به عرض ملوکانه رسانیده تصمیم قطعی را اشعار فرمایند. بنابراین مستدعی است چند ساعت از اوقات شریف را صرف دقت در این فهرست‌ها فرموده و در صورت اقتضا در هیأت محترم وزرای عظام طرح و بر طبق احتیاجات وزارتخانه‌ها، عده لازم در نظر بگیرید. نسبت به این موضوع که فرصت مناسب و نادری برای استفاده از سرمایه علم و هنر عظیمی که از مملکت آلمان به رایگان خارج شده و از یک سال قبل ممالک متعددی که مراقبت در کار داشته و در اتخاذ این نوع تصمیمات سرعت عمل دارند، هزاران هزاران این علما را که بزرگترین ثروت بشری [می]توان شمرد به مملکت خود بردند. و مخصوصاً ترکیه شاید از همه بیشتر بهره برد و مخصوصاً عده کثیری از اساتید درجه اول و پروفیسورهای معروف را برای تدریس در دارالفنون‌های ترکیه به شرایط خیلی عجیبی استخدام نمودند، از این قرار که تا دو سال خدمت مجانی نمایند و اگر تا دو سال زبان ترکی را

شرایطی که دادگزاران دولتی به جای نمود

چنان یاد گرفتند که توانستند همه دروس را به آن زبان تعلیم کنند، آن وقت آنها را با حقوق صحیحی چند ساله استخدام نمایند و نسبت به خیلی از اطبا مخصوصاً اجازه دادند که به خاک ترکیه رفته و برقرار شوند به شرط این که در مرخصخانه‌های آن مملکت و هر نوع مؤسسات دیگر مجاناً کار کنند و مقداری از اوقات خود را صرف کسب معاش خود نمایند و خیلی اطبا به همین شرایط رفتند. ولی ما در آن وقت توجه کافی نکردیم و عقب ماندیم و حالا بعد از یک سال قدری دیر شده است. (در صورتی که تحصیل کلیه شرایط و ترتیباتی که در ترکیه نسبت به استخدام آلمانی‌های مهاجر معمول داشته‌اند مطلوب باشد اشاره فرمائید تحصیل و ارسال شود.)

علاوه بر فهرست‌های ضمیمه در باب سه چهار نفر از اشخاص آلمانی‌ها لازم می‌دانم شرح مختصری اضافه نمایم:

اولاً چون وزارت جلیله معارف مایل است یکی دو نفر از علمای علم السنه و تاریخ را برای تدریس زبان‌های قدیم ایران استخدام نمایند. یکی از علمای آلمان که این جا است و با آقای میرزا محمد خان قزوینی هم آشنا است و در زبان‌های سریانی و بابلی و عبری و غیره [و] تا حدی زبان پهلوی واقف است، ظاهراً برای این قبیل کارها خوب است و اگر لازم باشد که تخصصی کامل در زبان پهلوی و سایر زبان‌های ایرانی پیدا کند برای او مشکل نخواهد بود. یکی دیگر از همین اشخاص نیز که معلوم می‌شود عالم و فاضل است، همان آقای یولیوس یوی است که شرح حال او ضمیمه است و نیز پروفیسور میتوخ که گویا معروف خدمت عالی و اکثر ایرانی‌های اهل علم است و این جانب او را شخصاً می‌شناسم، اخیراً به پاریس آمده است و اگر چه دولت آلمان از راه ضرورت او را در کرسی خود در دارالفنون و مدرسه السنه شرقیه باقی گذاشته. (چه پس از اخراج او از مدرسه بعد دیدند مشارالیه در برلن برای بعضی السنه منحصر بفرد است، مانند زبان اتیوپی و لهذا دوباره او را برگردانیدند.) ممکن است او نیز حاضر به آمدن ایران باشد. مشارالیه مرد عالی مقامی است و در عربی مخصوصاً تسلط کامل دارد.

یکی دیگر از این اشخاص همین دکتر بیجامی است که در واقع نماینده جمعیت اطبای مهاجر آلمانی است و خود بر حسب شرح حال خود که داده و بیاناتی که می‌کند از اطبای معتبر است و شاید برای اداره قسمت طبی مرخصخانه مشهود مناسب باشد. اگر چه همه اطبای عده تخصص در یک رشته دارند، ولی این مانع اداره کل امور طبی مرخصخانه نیست و خود

کلینیک داشته و در مریضخانه ها کار می کرده است، این شخص حاضر است اسناد و مدارک و توصیه های خیلی مهم از خود بدهد و نیز حاضر است که طبائی را که دولت ایران بخواهد، خود با قبول مسئولیت انتخاب نماید، چنان که ترکیه انتخاب آلمانی ها را برای مشاغل مختلف به دو نفر از اشخاص معتبر، یکی از سوئیس و یکی آلمانی واگذار نموده است.

(۴۹۵۷)
۱۰۲۰۱۹

۳۱

سفارت شاهنشاهی ایران، پاریس - به تاریخ اول اسفند ماه ۱۳۱۲ - نمره ۱۵۹۸ - ضمیمه دارد - مستقیم

ریاست محترم وزرای عظام - در تعقیب مراسله مورخه ۳۰ بهمن ماه ۱۳۱۲، نمره ۱۵۸۸ راجع به مهندسین و اطباء متخصص آلمانی معروض می شود، یک نفر دیگر از اطباء نیز که شخصاً به این سفارت آمده و مذاکراتی با او به عمل آمد و فراموش شد در ضمن معروضه دیروزی درج شود، دکتر آبل (Dagobert Abel) نامی است که تحصیلات خود را در آلمان تمام نموده و در امراض جلدی و مقاربتی که تخصص او در این رشته است در مؤسسات مختلفه آلمان مدت ها کار کرده و تجارب زیادی حاصل نموده و از تابستان سال گذشته در پاریس در مریضخانه کوشن (Hospital Cochin) در همین قسمت کار می کند. مشارالیه که نیز مایل است به ایران مسافرت نماید چند روز قبل به سفارت آمد و شرح حال خود را به ضمیمه شرحی که پروفیسور شوالیه (Professeur Chevallier) رئیس مریضخانه کوشن درباره او نوشته و مراسلات مسیو هانری پراژه (Henry Beranger) رئیس کمیسیون خارجه سنا و مسیو سیلون لوی (Sylvian Levy) عضو انستیتو و پروفیسور گلردو فرانس را که هر دو معروف حضور عالی هستند و برای این که دکتر آبل در فرانسه اشتغال دائمی پیدا کند اقداماتی کرده اند ارائه داد. سواد این اوراق لفاً از نظر محترم عالی می گذرد. از قراری که دکتر آبل می گفت دستگاه شعاع مجهول (YayonsX) بسیار قوی و اسباب و لوازم معالجه امراض جلدی را به وسیله الکتریسته مطابق اصول جدید در سارو بروک (سار) موجود دارد و چنانچه بتواند در

ایران به طور دائم اقامت نموده و کاری در آن جا پیدا کند، ممکن است اشیا و لوازم کار خود را به ایران بیاورد و مقصود او این است که در رشته [ای] که تخصص دارد کاری پیدا کرده و حقوق ثابتی که معاش او را تامین نماید (مشارالیه تنها است و هنوز متاهل نشده). داشته باشد و نیز متوقع است که در حصول این مقصود تسهیلات گمرکی برای ورود اسباب کار و اتومبیل او فراهم گردد. محتاج به ذکر نیست که مخصوصاً در رشته تخصص این شخص ما چقدر احتیاج به طبیب خوب داریم. بدیهی است برای تشویق مشارالیه به آمدن به ایران هر نوع اقدامی که لازم باشد خواهند فرمود. ولی البته خیلی زود باید اقدام کرد، زیرا این اشخاص اتصالاً در فکر این هستند که مسکن و شغل ثابتی پیدا کرده و با فراغت خاطر مشغول کار بشوند و نمی توان آنها را معطل و سرگردان گذاشت.

حسن تقی زاده

(۲۱۰۰۰۵۱۲)

۳۳۲۵۱۲

سنا رس

۳۲

دقتر مخصوص شاهنشاهی - نمره ۹۷۴۹ - ۱۲/۱۲/۱۳ - فوری

ریاست جلیله وزرا، دامت شوکته - در تعقیب نمره ۱۶۸۲ تصدیع می دهد، چون به طوری که حضوراً هم امر مطاع مبارک ملوکانه ارواحنا فداه ابلاغ شده است، این طور مقرر فرموده اند که برای مدیریت مریضخانه جدید آستانه و امر طبابت و تدریس آن نیز از همان اطباء مهاجر آلمانی انتخاب و استخدام شود و به موجب شرحی که از نیابت تولیت آستان قدس رضوی رسیده است، موقع افتتاح مریضخانه نزدیک است و قبل از افتتاح هم باید طبیب مزبور به مشهد رفته، در باب اسباب و لوازم مریضخانه نظریات خود را معلوم نماید که دستور وارد کردن اسباب از خارجه داده شود. بنابراین باید هر چه زودتر طبائی که برای مریضخانه لازم است تعیین شوند. متمنی است از اقداماتی که فرموده اند دقتر را مطلع فرمایید که مراتب به عرض خاکپای مبارکت برسند و چنانچه تا به حال نتیجه حاصل نشده در اقدامات تسریع فرمایید

که موقع فوت نشود.

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی حسین [شکوه‌الملک]

[حاشیه]: جواب نوشته شود: اقدام به عمل آمده، صورتی از اطبای این جماعت از پاریس فرستاده‌اند، به عرض خاکپای مبارک هم رسید و اقدامات تعقیب می‌شود و نتیجه به عرض خواهد رسید. ۱۳۱۲/۱۲/۱۰ [۱۳]

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۳۳

وزارت امور خارجه - سفارت شاهنشاهی ایران، بغداد* - نمره ۵۳۵۱ - تاریخ ۱۳۱۲/۱۲/۷

وزارت جلیله امور خارجه - مفاد متحدالمال نمره ۳۹۱۸۳ راجع به یهودی‌های آلمان به قونسولگری‌ها تبلیغ گردید. یهودی‌های موضوع متحدالمال مذکور به‌طور کلی در رشته‌های طب و حقوق و نویسندگی و معلمی و فنون ظریفه تخصص دارند و کمتر بین آنها مهندس و شیمیست و امثال آن پیدا می‌شود. راجع به اطبا از برلن راپرت‌هایی تقدیم و عرض کرده بودم که هرگاه اجازه طبابت در ایران به آنها داده شود به طیب خاطر عده زیادی از دکترها و پروفورها عازم ایران خواهند شد و شاید هم تا مدتی مجاناً در مؤسسات بلیدی و مریضخانه‌ها خدمت نمایند. متأسفانه قانون اجازه طبابت جدید پیش آمد و آنان را از چنین خیالی منصرف نمود. هفته قبل که طهران بودم جناب آقای شکوه‌الملک رئیس محترم دفتر مخصوص شاهنشاهی می‌فرمودند: از طرف قرین الشرف ملوکانه ارواحنا فداه مقرر شده است، ورود اطبای یهود را به ایران تسهیل نمایند و در این باب اوامری هم به ریاست جلیله وزاری عظام، دامت شوکته صادر گردیده است و مخصوصاً از بنده خواستند با جناب اشرف آقای رئیس‌الوزرا در این خصوص مذاکره نموده و نظریات خود را به عرضشان برسانم. از بین

* - سفیر ایران در بغداد در آن هنگام عنایت‌الله سمعی بود. از آذر ۱۳۱۲ تا فروردین ۱۳۱۵.

یهودی‌های مشارالیهم کسانی که مفید به حال ما هستند همان اطبا می‌باشند و به نظر بنده هیچ مناسب نیست، نماینده‌ای از آنها برای مذاکره راجع به استخدام به طهران خواسته شود، زیرا این ترتیب هم انجام مقصود را به تعویق می‌اندازد و هم تعهد اخلاقی را موجب می‌گردد. راه عملی این است که قانون طبابت اخیر را اصلاح کنند و اطبای خارجی را با شرط ارائه دیپلم دولتی و ابراز مدرکی که عملیات پنج ساله آنان را اثبات نماید اجازه طبابت در ایران بدهند و تعیین محل طبابت آنان را آزاد گذارند و مثل امروز موقوف به تشخیص صحیح کل مملکتی نمایند. همین که این اصلاح به عمل آمد و در جراید آلمان منتشر گردید قطعاً عده [ای] از پروفورها و معاریف اطبای یهود به ایران خواهند آمد و حتی مدتی هم هر کدام در مریضخانه و موسسات صحیه و مدرسه طب مجاناً خدمت و تدریس خواهند نمود و بدین ترتیب بدون آن که تعهدی کرده باشیم مقصود را انجام می‌دهیم. از متخصصین سایر رشته‌ها بهره زیادی نخواهیم برد، زیرا بین یهود، متخصصین فنی کمتر پیدا می‌شود و به نویسنده و حقوق‌دان و وکیل مدافع و نقاش و موسیقی‌دان هم عجالاً احتیاجی نداریم، مگر آن که برای مدرسه حقوق و علوم سیاسی بخواهیم چند نفر از میان آنها استخدام کنیم. در این صورت پروفور (Bonne) معروف را که متخصص در علوم اقتصادی است و معلم ثروت مدارس عالی تجارتهی برلن بود و شهرت بین‌المللی دارد معرفی می‌کنم. مشارالیه عجالاً بیکار است و با شرایط سهلی ممکن است خدمت نماید و از تجربیات و معلومات او هم استفاده‌های زیاد می‌توان نمود.

وزیر مختار

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۳۴

وزارت امور خارجه - سفارت شاهنشاهی ایران، توکیو* - مورخه ۱۱ اسفند ۱۳۱۲ - نمره ۱۲-۴۲۷

* - سفیر ایران در توکیو در این هنگام باقر عظیمی بود. از مهر ۱۳۱۲ تا اردیبهشت ۱۳۱۶.

۱۰۲۰۱۶
کتابخانه
دانشگاه
تبریز

وزارت جلیله امور خارجه - یهودی‌های مهاجر آلمانی - عطف به متحدالمال خیلی فوری نمره ۳۹۱۸۳، مورخ ۱۲/۱۱/۱۳ [۱۳] صادره از اداره محترمه ممالک شرقیه، در موضوع مهاجرت عده کثیری از پروفورها و علمای یهود، در اثر پیش آمدهای سیاسی و تحصیل اطلاعات راجع به مهاجرت و استخدام آنها در ژاپن مراتب ذیل را به استحضار می‌رساند:

تغییرات سیاسی در آلمان به دو جهت موجب کدورت اهالی ژاپن گردیده، زیرا اولاً مزاجت آلمان‌ها با ملل آسیایی قانوناً ممنوع گردیده و دولت ژاپن از این بابت به غایت متأثر شده و شدیداً اعتراض نموده و بالاخره دولت آلمان اعلام کرد که اتباع ژاپن از این قانون استثناء می‌باشند.

ثانیاً ملت ژاپن از سنه ۱۸۶۸، یعنی از ابتدای قبول تمدن مغرب، بسیاری از علوم و فنون را از آلمان اقتباس کرده و لهذا غالب اطباء، مهندسين، فلاسفه، محققين و ساير علمای ژاپنی در مملکت مزبوره تحصیل نموده و چون در میان طایفه یهود آلمانی، بسیاری به مشاغل معلمی اشتغال دارند، اینست که حس رقت و محبتی در میان معلمین ژاپن تولید شده و برای مساعدت به مهاجرین مبلغی بین خود جمع و ارسال داشته‌اند و به علاوه معدودی نیز در دارالعلوم‌های طبی غیردولتی و لابراتوارها استخدام شده‌اند. یک عده از دوستداران صنایع نیز به چند نفر از مهندسين و موسیقی‌دان‌ها کمک کرده‌اند که در ژاپن تحصیل معاش بنمایند. از طرف دولت و مقامات رسمی در این موضوع اقدامی نشده و هیچ مهاجری تاکنون استخدام نشده، خاصه در دارالعلوم‌ها که ابداً پست بلا متصدی موجود نیست. بدیهیست در صورتی که دولت شاهنشاهی مقتضی بداند که چند نفر از علما مزبور را با شرایطی مناسب به پاره [ای] خدمات فنی و علمی بگمارد، تصور می‌رود به جا و به موقع باشد.

۳۵

ریاست وزرا - نمره عمومی ۷۹۲۳ - تاریخ ثبت ۱۲/۱۲/۱۳۱۲

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس - مرقومه نمره ۱۵۴۳، مورخه بیستم بهمن ۱۳۱۲ راجع

به اشخاصی که از بین آلمانی‌های مهاجر می‌توان برای مریضخانه آستانه استخدام نمود عز وصول بخشید. هر چند انتخاب اشخاص بدون سابقه و معرفت به احوال آنها فقط از روی معلوماتی که صورت آنها را ارسال فرموده بودید مشکل است و لکن چون مأخذ دیگری هم در دست نیست ناچار از روی همان معلومات در باب اشخاص ذیل اظهار نظر می‌نمایم: از چهارده نفر طبیب که اسامی و احوال آنها را مرقوم داشته بودید، پنج نفر اول ترسل و هارتمان و والتوخ و واینبرک و فرنکل و یازدهمی و دوازدهمی، آبل و کوهن به ملاحظه این که جراح متخصص در فوننی هستند که با منظور مناسبتش کم است به نظر چندان مناسب نمی‌آید. آخری هم ظاهراً زن باشد و به این نسبت همچنین به علت تخصصی که در فنون غیر مرتبطه منظور دارد بی‌مناسبت خواهد بود. باقی می‌ماند شش نفر ذیل:

دمکه Domke

نومان Neumaun

ژاکبی Gacaby

دمانت Demaut

مکلنبورک Meclenlulg

زاخارت Zachart

از این قرار دو نفری که منظور نظر ما هستند بین این شش نفر باید انتخاب شوند. میان این اشخاص جهت ترجیح پیدا کردن برای ما مشکل است و بهتر آن است که خود حضرت مستطاب عالی اگر بتوانید تحقیقات را کاملتر فرمایید و همچنین شرایط را در نظر بگیرید که با وجود مناسبت و صلاحیت کدام سهل‌المأخذتر می‌باشند و برای این که به کلی از اظهار نظر تن زده باشیم عرض می‌کنیم:

دکتر نومان به ملاحظه این که خیلی جوان نیست و علم پرستاری هم دارد و عیالش هم نیز پرستار دیلمه است به نظر برای مدیری مریضخانه مناسب می‌آید.

دکتر دیانت هم دو مزیت دارد: یکی این که زبان فرانسه و انگلیسی می‌داند، دیگر این که در اشعه ایکس تخصص دارد.

دکتر ژاکبی مزیت زبان فرانسه و انگلیسی را دارد، و لکن جوانتر است و مدت طبابتش هم زیاد نیست، بنابراین نباید از حیث تجربه کافی باشد. دکتر میکلبورک به واسطه این که سنش زیادتر و تخصص در مرض سل دارد مورد توجه می‌تواند باشد. مراتب فوق به عرض

اعلیحضرت همایونی هم رسیده است و بالاخره این نظریاتی که اظهار شد، البته قطعی نیست، اگر در نظر خود حضرت عالی با تحقیقات دیگری که خواهید فرمود و شرایط استخدام را که مطلع خواهید شد مرجحاتی که به نظر ما رسیده محقق گردید به آن عمل فرمایند و تلگرافاً اطلاع بدهید و اگر ملاحظات دیگر پیدا کردید که لازم به مطالبه باشد آن را هم کتباً یا تلگرافاً اشعار فرمائید.

الساعة مرقومة نمره ۱۵۸۸ حضرت عالی هم عز وصول داد. مندرجات آن را مورد مطالعه تفضیلی قرار خواهم داد. عجلتاً چون از تولیت آستانه تاکید و تقاضای تسریع در استخدام اطبا می کنند شرحی را که فوقاً عرض کرده ام، مورد توجه قرار خواهد داد. از مراسله اخیر حضرت عالی چیزی که راجع به این موضوع به دست آمد فقط اضافه شدن چهار یا پنج نفر اطبای امراض داخلی هستند که نسبت به آنها هم برای ما این جا مأخذی در دست نیست که جهت توضیح پیدا کنیم. اگر خود حضرت عالی در بعضی از آنها یافتید البته باید منظور داشت والا باید شرایط [را] استعلام دارید که کدام کاملتر و مناسبتر است.

عبدالحمید ملک الکلامی [امضا]

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۳۶

زورخ - فوریه ۱۹۳۴

به عالی جناب، رئیس کابینه، جناب آقای فروغی، تهران
 عالی جناب - افتخار ارائه یک طرح، راجع به ایجاد یک دانشگاه جدید در تهران را به دولت ایران با توجه به عملکرد بازسازی دانشگاه استانبول که اساتید آلمانی را جهت تدریس به آن جا معرفی و اعزام داشته ایم، داریم.

* - این سند به خط و زبان فرانسه است.

از طرف حکومت یکی از بزرگترین شاهزاده نشینان هند نیز نامه ای دریافت داشته ایم که ایجاد یک دانشگاه را مدنظر دارند. در پاسخ به این درخواست طرحی را جهت ایشان ارسال داشته ایم که یک نسخه آن را تقدیم می داریم و خواهشمندیم حضرت عالی با این طرح آشنایی حاصل فرمایند. ضمناً آمادگی خود را در مورد یک طرح اختصاصی برای ایران در صورت این که اطلاعات ضروری در اختیارمان قرار گیرد اعلام می کنیم.

عالی جناب لطفاً احترامات فائقه ما را بپذیرید. [امضا ناخوانا]

۱۹

۳۰

۳۱

۳۲

۳۳

۳۴

۳۵

۳۶

۳۷

۳۸

۳۹

۴۰

۴۱

۴۲

[پیوست سند ۳۶]

دانشگاه

توصیه می‌کنیم که اندازه این مؤسسه جدید را زیاد و وسعت ندهید. یک دانشگاه خوب باید لااقل یک استاد برای رشته‌های اصلی دارا باشد. دانشگاه می‌تواند به‌مرور زمان با اضافه کردن تخصص‌های دیگر گسترش یابد. بدینسان ما برای هر تخصص (رشته) فقط یک استاد را که توانای پرداختن به تمامی موارد آن مبحث علمی را داشته باشد توصیه می‌کنیم. به‌عنوان مثال ما یک فیزیکدان را توصیه می‌کنیم، در حالی که برای علوم فیزیک در بزرگترین دانشگاه‌ها چهار متخصص در این زمینه وجود دارد، اما فیزیکدان ما به تمام تخصص‌ها در این زمینه به‌خوبی آشنایی دارد. هنگامی که اهمیت خاصی برای یک شاخه علمی مشخص احساس شد اگر دستوری در این مورد به‌ما برسد، می‌توانیم فهرست اسامی را بیشتر کنیم، زیرا یافتن متخصصان امواج الکتریسته و غیره کار مشکلی نیست.

چهار شاخه اصلی را توصیه می‌کنیم: علوم، فنون، طب و ادبیات. تأسیس دانشگاه بدون ایجاد دانشکده‌های طب یا ادبیات نیز ممکن است. همین‌طور می‌توان با دو دانشکده آغاز به کار کرد: طب و ادبیات.

در زیر فهرست پیشنهادی خود را برای تأسیس کرسی‌های دانشگاهی ارائه می‌دهیم و اسامی استادان آلمانی را که می‌توانیم برای این کرسی‌ها پیشنهاد کنیم به آن اضافه می‌کنیم.

علوم

۱- ریاضیات. آقای Levi، استاد. دکتر، سن ۴۵ سال، استاد دانشگاه لایپزیک به مدت ۱۰ سال.

۲- فیزیک. آقای Herzberg، دکتر، سن ۳۲ سال، عضو مدرسه عالی پلی‌تکنیک

Darmstadt

۳- شیمی. آقای Rheinboldt، استاد، دکتر، سن ۴۲ سال، استاد شیمی ارگانیک و مدیر لابراتوار دانشگاه بن.

۴- زیست‌شناسی، آقای Rawitcher، استاد، دکتر، سن ۴۴ سال، استاد دانشگاه Freiburg.

۵- جغرافیا. آقای Biel، دکتر، سن ۳۵ سال، مدیر رصدگاه هواشناسی Breslau.

رشته‌های فنی

۶- ساختمان. آقای Ratzler Sdorfer، استاد، دکتر، سن ۴۴ سال، استاد مدرسه عالی پلی‌تکنیک Breslau.

۷- ماشین‌آلات. آقای Zerkowitz، استاد، دکتر، سن ۴۸ سال، استاد مدرسه عالی پلی‌تکنیک برلن.

۸- الکترونیک. آقای Byk، استاد، دکتر، سن ۵۵ سال، استاد در مدرسه عالی پلی‌تکنیک برلن.

۹- کشاورزی. آقای Haildack، استاد، دکتر، سن ۵۴ سال، استاد دانشگاه لایپزیک.

۱۰- علوم معدن. آقای Gross، استاد، دکتر، سن ۵۰ سال، عضو بخش علوم معدن مدرسه عالی پلی‌تکنیک Breslau.

۱۱- تکنولوژی. آقای Tausz، دکتر، مهندس، سن ۴۷ سال. مدیر انستیتوی تحقیقات در مدرسه عالی پلی‌تکنیک Karlsruhe.

پزشکی

۱۲- پزشک داخلی. آقای Rosenberg، استاد، دکتر، سن ۴۷ سال، استاد دانشگاه برلین.

۱۳- جراحی. آقای Schuck، استاد، دکتر، سن ۴۴ سال، استاد و رئیس بیمارستان شهر (بیمارستان Urban) در برلین.

۱۴- بهداشت. آقای Levintal، دکتر، سن ۴۷ سال، عضو انستیتو Robert Koch، برلن.

۱۵- امراض جلدی. آقای Ganz، استاد، دکتر، سن ۴۶ سال، استاد دانشگاه فرانکفورت

- S/m و رئیس بخش امراض جلدی بیمارستان. ...
 ۱۶- زنان (امراض زنان). آقای Tlannes، استاد، دکتر، سن ۵۶ سال، رئیس بخش زنان بیمارستان Breslav.
 ۱۷- پاتولوژی. آقای Mathias، استاد، دکتر، سن ۴۷ سال. استاد دانشگاه Koenigsberg.

ادبیات (علوم انسانی)

- ۱۸- فلسفه. آقای Kantorowich، استاد، دکتر، سن ۴۱ سال، رئیس انستیتو تربیتی شهر فرانکفورت S/m و استاد دانشگاه فرانکفورت S/m.
 ۱۹- تاریخ. آقای Rosenberg، استاد، دکتر، نویسنده، سن ۴۵ سال، استاد دانشگاه برلن به مدت ۲۰ سال.
 ۲۰- ادبیات و علوم زبان‌ها. آقای Liepe، استاد، دکتر، سن ۴۶ سال، استاد دانشگاه Halle، رئیس انستیتوی تحقیقات ادبیات، استاد به مدت ۱۵ سال.
 ۲۱- اقتصاد سیاسی. آقای Wilbrandt، دکتر، دیپلم آگرگاسیون، سن ۳۱ سال، رئیس بخش از انستیتوی تحقیقات کشاورزی در مدرسه عالی کشاورزی برلن.
 ۲۲- سازماندهی علمی. آقای Kverbs، استاد، دکتر، سن ۴۵ سال، استاد مدرسه تحصیلات عالی تجارت Koenigsberg عضو سابق Reichswirtschafts-Ministerivm.
 ۲۳- حقوق. آقای Hoidack، استاد، دکتر، F، سن ۵۳ سال، استاد مدرسه عالی پلی تکنیک Dresden، استاد به مدت ۲۲ سال.
 ۲۴- کتاب‌شناسی. آقای Breithenbach، دکتر، سن ۳۱ سال. کتابدار و رئیس کاتالوگ جمعیت علمی کتابخانه.

ایجاد کرسی‌هایی برای فلسفه هند، تاریخ آسیا و زبان سانسکریت نیز لازم است. قصد نداریم داوطلبانی برای این کرسی‌ها را پیشنهاد کنیم، زیرا که اطمینان داریم بهترین استادان این رشته‌ها در هند به سر می‌برند. یک یا چند انستیتوی تحقیقات علمی می‌توانند با دانشگاه در ارتباط باشند، به عنوان مثال می‌توان یک انستیتوی هواشناسی یا خون‌شناسی تأسیس نمود. اگر دلایل کافی برای گسترش صنعت معادن یا با بخش‌های خاصی از کشاورزی وجود داشته

باشد، در آن صورت می‌توانیم مؤسسات و استادان مخصوص این تخصص‌ها را پیشنهاد کنیم. این مؤسسات کمابیش پرهزینه هستند. این مسأله در مورد تمامی مبحث پزشکی نیز صدق می‌کند. یک استاد پزشکی باید بیمارستان و آزمایشگاهش را دارا باشد، ولی استادان رشته‌های علوم انسانی فقط به یک کتابخانه نیاز دارند. داوطلبان ما به زبان‌های انگلیسی و فرانسه تسلط دارند و از نظر سنی و تجربه با هم تمایز دارند. تمام آنها استادان خوبی هستند و برخی از آنان به تناسب موقعیتی که دارند حقوقی بالاتر از سایرین درخواست می‌کنند، ولی اطمینان داریم که در مجموع و با توجه به شرایط عرضه شده مشتریان ما نسبتاً میانه‌رو خواهند بود.

۱۱۰۰۰۵۱۲
 ۱۲۵۱۲م

۳۷

بروکسل - نمره ۱۷۸۸ - [تاریخ] ۱۷ اسفند ۱۳۱۲

وزارت جلیله امور خارجه - پس از وصول مرقومه متحدالمال نمره ۳۹۱۸۳، مورخ ۱۳۱۲/۱۱/۳ صادره از اداره ممالک شرقیه، راجع به پروفسورها و علمای یهود که از آلمان اخراج شده و ممکن است از وجود آنها استفاده و بعضی را برای خدمت در ایران استخدام نمود، یا مدیر مجمع معاونت مهاجرین آلمان که در بلژیک تشکیل شده و برای هر یک از آنها جستجوی کار می‌نماید، مذاکره و کاملاً او را متوجه نمود که سفارت، داوطلبانی را می‌تواند به دولت شاهنشاهی معرفی و توصیه نماید که دارای بهترین شرایط و از حیث حقوق نیز مانند داوطلبانی که فعلاً در ترکیه هستند استخدام آنها حتی الامکان دارای مزایا و مشوق استخدام عده [ای] از آنان باشد. ضمناً از نمایندگان پاره [ای] دول هم که بعضی از آنها مانند ترکیه چنین نظری را تعقیب نموده‌اند تحقیقاتی نمود. از قرار معلوم در بلژیک این استخدام نظری ندارد و عده مبرزین مهاجرین مذکور زیاد نیست چنان که مدیر کمیته معاونت یهود، تاکنون فقط سه نفر را معرفی نموده که شرح سوابق و خدمات و تقابل نامه‌های آنها را تلواً ملاحظه می‌فرمایند. اولی یک نفر دکتر متخصص برای قشون و مجلس و این قبیل خدمات

است که ظاهراً هم شخص مناسب و باتجربه [ای] به نظر می آید و هم در قسمتهایی که کار کرده و تخصص دارد ممکن است مفید و مورد احتیاج دولت شاهنشاهی باشد. دیگری نسبتاً جوان و به معرفی کمیته مذکوره متخصص در حقوق بین الملل و دارای سوابق علمی و عملی در فن مشاور حقوقی می باشد. سومی متخصص در احصائی و اگر چه یک بار به وزارت جلیله داخله معرفی شده و مطابق معمول جواب مرقوم داشته اند که فعلاً احتیاجی به استخدام او نیست، معیناً نظر به حسن معرفی Palais Monliol از مشار الیه بار دیگر سواد مراسله اتحادیه مشارکت های بین المللی با سواد تقاضانامه او لفاً تقدیم می شود تا در صورتی که تصویب فرمایند با در نظر گرفتن نوع کارهایی که به این اشخاص رجوع خواهد شد و تعیین میزان حقوقی که مطابق با صرفه و صلاح دولت خواهد بود اجازه و دستور قرار داد استخدام آنها را مرقوم فرمایند. البته برای این اشخاص که هیچ گونه اطلاعی از وضع زندگانی ایران ندارند و به علاوه در وضعیت فعلی از هر گونه پیشنهاد و تقاضای قبلی خودداری می نمایند مقدور نیست که میزانی را معین نمایند و این مسأله منوط به پیشنهاد دولت و اظهار عقیده بعدی آنها خواهد بود. به علاوه این اقدام دول چون تا حدی جنبه مساعدت با نوع دارد به این جهت موضوع یک مدت خدمت بلاعوض یا این قبیل تعهدات را وقتی می شود به میان آورد که طرف تمکن داشته باشد یا خودش اظهاری بنماید. معیناً تعهدات مهاجرین مقیمین ترکیه به آنها گوشزد گردیده است و هیچ یک از این سه نفر بدون حقوق و یا بدون خرج راه حاضر برای مسافرت به ایران نیستند، مگر آن که قرارداد استخدام و حقوق آنها قطعی شود، در آن صورت شاید بدون خرج راه هم حاضر به آمدن به ایران باشند. در هر حال دکتر قبل از آن که کار او تعیین شود نمی تواند هیچ میزانی برای حقوق خودش به دست بدهد و مشاور حقوقی هم ماهی ۸۰۰ مارک پیشنهاد می کند، اگر چه این مبلغ گزاف است، ولی تصور می رود هرگاه همان مبلغی را که در طهران به هر یک از معلمین مدرسه حقوق می دهند درباره این شخص برقرار کنند، هم دروس مدرسه حقوق و هم وظیفه مشاور حقوقی وزارت امور خارجه یا سایر ادارات را همه روزه در ساعاتی که در قرارداد او ممکن است قید شود انجام بدهد. در هر حال منوط به رأی مبارک است.

وزیر مختار

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۳۸

سفارت شاهنشاهی ایران، پاریس - به تاریخ ۱۹ اسفند ماه ۱۳۱۲ - نمره ۱۷۰۰

اداره محترمه فلاح و صنعت - در تعقیب مراسله ۲۷ بهمن گذشته، نمره ۱۵۸۴، راجع به تخصصی که در رشته های مختلفه مورد احتیاج آن اداره محترمه هستند و در نظر دارند آنها را در میان مهاجرین آلمانی انتخاب نمایند زحمت می دهم، از جمله اشخاصی که حاضر و مایل است به خدمت دولت ایران وارد شود، دکتر ولف نامی است که متخصص میاه می باشد. اطلاعاتی که راجع به مشار الیه به دست آمده خوب است و از معلومات و تجربیات او خیلی تعریف می کنند. شخصاً هم مرد موقر و محترمی به نظر می آید. یک نسخه شرح احوال مشار الیه به ضمیمه ترجمه دیپلم او به طور خلاصه لفاً ایفاد می گردد. مشار الیه حاضر نشد شرایطی را برای استخدام خود پیشنهاد نماید و آن اداره محترمه در صورت میل به استخدام مشار الیه باید با توجه به مدلول مراسله نمره ۱۵۸۴ سفارت، میزانی را برای حقوق و خرج سفر او در نظر گرفته، اطلاع دهند تا به او پیشنهاد نمایم. خواهشمندم نسبت به این اشخاص در اتخاذ تصمیم تسریع فرمایید زیرا میل دارند قطعاً بدانند که دولت ایران احتیاج به استخدام آنها خواهد داشت یا خیر تا هرگاه از جاهای دیگر پیشنهادی به آنها بشود تکلیفشان در رد یا قبول معلوم باشد. غالب این اشخاص سؤال می کنند که در ظرف چه مدت مراسله سفارت به طهران خواهد رسید و برای وصول جواب و تعیین تکلیف خود حساب هفته و روز را هم می کنند، در این صورت باید در اسرع اوقات جوابی اعم از مثبت یا منفی به آنها بدهیم والا در نزد آنها شرمند خواهد شد و سرگردان گذاشتن آنها برای حیثیت سفارت هم مناسب نخواهد بود. سواد شرح فوق در تعقیب مراسله مورخه اول اسفند ۱۳۱۲، نمره ۱۵۹۸ با استدعای توجه به مدلول آن به ریاست محترم وزرای عظام تقدیم می شود.

حسن تقی زاده

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

وزارت امور خارجه - اداره شرقیه - سواد مراسله سفارت شاهنشاهی در مصر*، نمره ۱/۳۹/۱۶۶۸ - مورخه ۲۱ اسفند ۱۳۱۲

بعدالعنوان - مرقومه متحدالعمال مورخه ۱۲/۱۱/۳، نمره ۳۹۱۸۳، راجع به جمعیت و مذاکره با شعب آنها در مصر واصل و اینک مراتب ذیل را به عرض می‌رساند:

اولاً این جمعیت سابقاً یک جمعیت صحنی بوده و مرکزش در برلن و مرامش اصلاح امور صحنی جمعیت یهود [بوده است] ولی پس از وقایع اخیر آلمان (نهضت هیتلر) جمعیت مزبور مرام خود را تغییر و یا تکمیل نموده و در ترفیه حال یهود مهاجر از آلمان و تهیه شغل برای آنها صرف همت می‌کند.

ثانیاً این جمعیت نه از سابق و نه حالا در مصر شعبه عاملی ندارند و بنده مدت‌ها تحقیق و تفتیش نمودم تا موفق به اخذ اطلاعاتی شدم که خلاصه آن در یادداشت ضمیمه تقدیم می‌شود. (سوادیه که از یادداشت یکی از سناتورهای مصر که خود از عناصر مهم و مؤثر جمعیت یهود است) و به قدری این جمعیت و مؤسسه در این جا گمنام و کم است که عناصر مهمه یهود از وجود آن بی‌اطلاع بوده و حتی کسی اسم آن را هم نمی‌داند. ثالثاً چون مرکز مهم این جمعیت پاریس و فعلاً لندن است اجرای منظور اولیای دولت اعلیحضرت شاهنشاهی به وسیله مأمورین مقیم شهرهای مذکور عملی تر خواهد بود و بالاخره عقیده بنده این است این جمعیت غیر از طبیب و دندانساز کمکی به ما نمی‌توانند بکنند که آن هم به قدر کافی در مملکت داریم، مگر این که کتبرات و شرایط خیلی با صرفه پیشنهاد کنند.

وزیر مختار

[حاشیه]: سواد مطابق اصل است. [امضا ناخوانا]

(۶۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

* - سفیر ایران در مصر در آن هنگام احمد راد بود. از فروردین ۱۳۱۲ تا بهمن ۱۳۱۵.

سفارت شاهنشاهی ایران - پاریس - به تاریخ ۲۵ اسفند ماه ۱۳۱۲ - نمره ۱۷۳۴

وزارت جلیله معارف - در تعقیب تلگراف دهم اسفند این سفارت [خانه] راجع به انتخاب عده [ای] از اهل علم در میان مهاجرین آلمانی برای تدریس در مدارس عالییه طهران به طوری که در ضمن تلگراف دهم اسفند اشاره شد؛ اطلاعات مبسوط و صورت‌های مفصلی از مهاجرین آلمانی که ممکن است در رشته‌های مختلفه از آنها استفاده کرد در تاریخ ۳۰ بهمن، نمره ۱۵۸۸ به ریاست محترم وزرای عظام فرستاده شد. پس از وصول تلگراف آن وزارت جلیله، مجدداً به هیأت مهاجرین آلمانی در پاریس مراجعه و تقاضا شد اشخاصی را که برای تدریس در مدارس عالییه طب و حقوق و غیره از هر حیث شایستگی داشته باشند معرفی نمایند. فعلاً هیأت مزبوره صورتی از اشخاصی که در شعبات مختلفه طب، علاوه بر معلومات علمی دارای تجربیات عملی نیز می‌باشند، تهیه نموده که لفاً ارسال می‌شود. ضمناً هیأت مهاجرین سؤالاتی کرده‌اند که جواب دادن به آنها برای سفارت ممکن نیست. بنابراین سواد مراسله [ای] که حاوی سؤالات مزبوره است نیز ضمیمه می‌شود متمنی است صورت و مراسله منضمه را مورد مطالعه قرار داده تصمیم آن وزارت جلیله را در باب انتخاب اشخاص به اضافه جواب سؤالات هیأت هر چه زودتر ارسال فرمایند. به هیأت مهاجرین تاکید شد صورتی هم از اشخاص که برای تدریس در رشته‌های دیگر مناسب هستند تهیه و به سفارت بدهد و به محض وصول به آن وزارت جلیله فرستاده خواهد شد. تسریع در اتخاذ و اعلام تصمیم و ارسال جواب این مراسله موجب امتنان خواهد بود. سواد مراسله فوق در تعقیب معروضه نمره ۱۵۸۸، مورخه ۳۰ بهمن ۱۳۱۲ به ریاست محترم وزرای عظام تقدیم می‌شود.

حسن تقی‌زاده

(۱۰۰۰۵۱۲)

۵۱۲ف۳

۴۱

وزارت امور خارجه - سفارت شاهنشاهی ایران در مصر - نمره ۱۶۷۲-۱۶۷۹-۱-۲۹ به تاریخ ۲۸ اسفند ۱۳۱۲

وزارت جلیله خارجه - مرقومه متحدالمال مورخه ۱۳۱۲/۱۲/۶، نمره ۴۳۵۹۰، راجع به پیشنهاد تأسیس انیورسیتیه از طرف علمای مهاجر آلمان و تقاضای تهیه صورت جامعی از علمای مذکور و تعیین تخصص شغلی هر یک واصل و جواباً معروض می‌دارد این علمای مهاجر ظاهراً همان جمعیت OSE است که اطلاعات واصله را ضمن معروضه مورخه ۱۳۱۲/۱۲/۲۸ [۱۳]، نمره ۱۶۶۸-۲۹-۱، تقدیم نموده‌ام و چنان که عرض شده چون مرکز مهم فعلی آنها فرانسه و انگلستان است لذا انجام مقصود به وسیله مأمورین مقیم آن ممالک عملی خواهد بود و به علاوه مطابق تحقیق از علمای مهاجر آلمان در مصر یا هیچ کس مقیم نبوده و یا اگر هم باشد معدود و از افراد مهمه نیست.

وزیر مختار

(۴۶۵۷)
۱۰۲۰۱۶

۴۲

از بخارست

دکتر مانفرد فیرنکل، متخصص در امراض زنانه و متخصص در [معالجه] امراض به وسیله برق و عضو آکادمی لئوپولد برلن، به طوری که می‌نویسد از اطبای طراز اول و دارای اطلاعات علمی و عملی و اداری است و اخیراً به واسطه پیش آمدی مجبور شده است آلمان را ترک کند و سابقاً راجع به آمدن خود به ایران با سفارت برلن مذاکرات و مکاتباتی نموده و تصدیقات خود را هم در ماه مه ۱۹۳۳ به سفارت ارسال داشته است و ضمناً تقاضا کرده است

که سفارت تصدیقات و درجه معلومات او را به عرض دولت ایران رسانیده و چون طبیب عالی مقامی است دولت ایران او را با شغلی فراخور حال رسماً دعوت به مملکت خود نموده و مورد استفاده دولت و ملت واقع شود. ولی به طوری که سفارت برلن به او جواب داده که سواد آن ضمیمه است فقط می‌نویسد: دولت به شما اجازه داده است که با ایشیا و لوازم خود به ایران آمده اقامت نمایید و ضمناً ممکن است در سال ۱۳۱۳ جزو بودجه صحیه کل مملکتی در مریضخانه دولتی شغلی به شما واگذار شود. این است که از این جواب سفارت دلتنگ شده و جوابی به این مضمون داده که سواد آن ضمیمه است. می‌نویسد: من از اطبای متوسط فراری نیستم که بخوام برای امرار معاش خود کلی تلاش کنم. من متخصص هستم که زیر دست اولین پروفیسورهای آلمانی که همه را اسم می‌برد کار کرده و تصدیق گرفته‌ام. فعلاً پروفیسور (بوم بیرگلد شایرر، اوتیس زلهام و غیره) حالا هم دولت رومانی از او همین دعوتی را که از دولت ایران انتظار داشته از او نموده و فعلاً هم به بخارست رفته، دولت رومانی با او مشغول مذاکره است که او را به نواحی آگزار اعزام دارد که تشکیلات صحیه و مبارزه با آفت وحشره و ضد مالاریای آن جا را داده مشغول کار شود. ولی می‌نویسد: نظر به این که مملکت و ملت ایران امروزه در سایه شاهنشاه توانای خود سیر ترقی و تکامل را می‌پیماید و ضمناً از احساسات مهمان‌نوازی ایران هم مجذوب هستم میل دارم من هم در سایه این ترقیات و تکامل خدمتی که شایسته است به آن مملکت و ملت و به امور صحیه آن جا بنمایم. این است که متوقع است حداقل دعوتی که دولت رومانی از او نموده دولت ایران هم همین دعوت و احترام را نسبت به او مرعی داشته و انتظار دارد او را رسماً با شغلی دعوت به ایران نمایند تا مقام و معلومات او محفوظ بماند و مخصوصاً خواهش کرده است که با دولت رومانی مذاکرات خود را خاتمه نداده است، جواب بدهند که تکلیف او معلوم باشد. شاید تصویب نامه هم راجع به او صادر شده باشد.

(۴۶۵۷)
۱۰۲۰۱۶

دارد دولت / سوداگری برای
و من "جوئی" برای

۴۳

وزارت امور خارجه - سفارت شاهنشاهی ایران ورشو - مورخه ۱۳/۱/۱۴ [نمره ۱۰۷ - تاریخ] ۱۳/۱/۹ [۱۳]

ریاست وزرا - نمره ۵۲ - [تاریخ] ۱۳/۱/۹ [۱۳]
به وزارت خارجه نوشته شود که تلگراف ذیل را فوراً به سفارت پاریس از قول این جانب مخابره کنند:

استخدام دکترهای مریضخانه آستانه، ضرور، فوری، متمنی است همه اقدامات [را] تلگرافاً فرمایید. برای دکتر آبل و سایرین که به سمت مدیر یا طبیب داخلی برای مریضخانه انتخاب نشوند، فعلاً خدمت معینی در نظر نیست. اما تشویق آنها به آمدن ایران خویست. ظن قوی هم می رود که بزودی خدمت به آنها رجوع شود. در باب انتخاب دکترها مراجعه به مرکز لزوم ندارد. در زمینه ای که سابقاً شرح داده ام هر کس را مناسب تر می دانید انتخاب و شرایط او را اعلام فرمائید. منتظر جواب عاجلم.

فروغی

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۴۴

وزارت امور خارجه - سفارت شاهنشاهی ایران ورشو - مورخه ۱۳/۱/۱۴ [نمره ۱۰۷ - تاریخ] ۱۳/۱/۱۴ [۱۳]

وزارت جلیله امور خارجه - تعقیب نمره ۱۰۱۲-۷۵۰ مورخه ۱۳/۱۲/۲۲ [۱۳] با کمال احترام به عرض می رساند که دو روز قبل رئیس کمیته مساعدت با علمای مهاجر یهود در ورشو به بنده مراجعه، یک نفر از پروفیسورهای مهم، مسیو سادوسکی Sadowski را معرفی کرد که اگر اولیای معظم دولت شاهنشاهی بخواهند برای استخدام حاضر است. مشارالیه اخیراً از آلمان خارج و در بروکسل اقامت دارد. بعد هم بلافاصله شرحی از طرف کمیته فوق الذکر رسید که سواد آن تلواً تقدیم می شود. بنده شفاهاً جواب دادم که چون پروفیسور سادوسکی

سفا رس

فعالاً در بروکسل اقامت دارد بهتر است، مستقیماً به سفارت شاهنشاهی در آنجا مراجعه و خود را معرفی نماید. مراتب برای مزید استحضار خاطر محترم معروض افتاد.

وزیر مختار

[حاشیه]: سواد مطابق اصل است. [امضا ناخوانا] ۱۳/۱/۱۰ [۱۳]

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۴۵

وزارت امور خارجه - سواد تلگراف سفارت پاریس - مورخه ۱۳/۱/۱۸ [۱۳]

در خصوص استخدام اطبای مریضخانه مشغول اقدام می باشم و عنقریب شرایط را اطلاع می دهم، سعی عمده در انتخاب اشخاص لایق باید بکنیم. فعلاً برای دو نفر یکی مدیر و دیگری سر طبیب اقدام شد. اگر بیشتر لازم است اشعار دارند. اطبای دیگر بی خرج سفر حرکت نمی کنند، مگر شاید در صورت اطمینان به پیدا کردن کار در ایران.

انتهی تقی زاده

(۴۶۵۷)

۱۰۲۰۱۶

۴۶

وزارت امور خارجه - سفارت شاهنشاهی برلن* - نمره ۱۹۰ - مورخه ۱۳/۱/۱۸ [۱۳]

وزارت جلیله امور خارجه - چندی قبل از طرف جمعیت کمک به یهودیان آلمان شرحی به این

* - سفیر ایران در برلن در آن هنگام ابوالقاسم نجم بود. از دی ۱۳۱۲ تا اردیبهشت ۱۳۱۴.